ZPRAVODAJ UNIVERZITY PARDUBICE

č. 99/březen 2020

EXCELENTNÍ TÝM FILIPA BUREŠE SI HRAJE S ATOMY UHLÍKU

ABSOLVENTKA NAPSALA KNÍŽKU O MILONI ČEPELKOVI

Obsah

6 Záchrana knih. Třeba i z popela

10 Excelentní tým Filipa Bureše si hraje s atomy uhlíku

14 Stalo se na UPa

18 Vozidlo dokáže prozradit, co řidič dělal až pět vteřin před střetem

20 Cesta k úspěchu vede přes Indii, Švýcarsko i Slovensko

22 Angličtinu učil v pralese. Znuděné výrazy nikdy neviděl

26 Absolventi nám dělají nejlepší reklamu, říká děkan Jan Stejskal

30 Ten od Cimrmanů... Z bakalářky je kniha o herci Miloni Čepelkovi

35 Dobrý manažer je i psycholog, říká exšéfka pardubické filharmonie

38 Univerzitní knihovna nově nabídne novou službu

38 Wiki klub připraví studenty i na psaní závěrečné práce

39 Unikátní knihovnu Centra pro etiku najdete na univerzitě

40 Vyspat se do růžova

42 Co rádi čtete?

44 Tomáš Hřivnáč je nezařaditelný

46 Rozvojový projekt STROP zlepší prostředí na univerzitě

KB Komerční banka, a.s., je partnerem Zpravodaje Univerzity Pardubice pro akademický rok 2019/2020.

REÁLNÁ BANKA PRO REÁLNÝ ŽIVOT

UNIVERZITA PARDUBICE

Zpravodaj Univerzity Pardubice
vydává Univerzita Pardubice, Rektorát, Oddělení propagace a vnějších vztahů.
Adresa: Studentská 95, 532 10 Pardubice 2, telefon 466 036 555, e-mail: zpravodaj@upce.cz, IČ: 00216275.
Zpravodaj UPa najdete také na webové stránce: https://www.upce.cz/media.html.
Redaktorka: Věra Přibylová. Redakční okruh: Lenka Čermáková, Tomáš Jiránek, Lucie Kašková, Andrea Koblížková, Martina Macková, Věra Přibylová, Adrián Zeiner
Fotodokumentace: CITS – Adrián Zeiner, Petr Špaček a archiv UPa.
Grafická úprava a sazba: CITS – Alena Komárková.
Redakce si vyhrazuje práva krátit a editorsky upravovat texty.
Tisk: Vydavatelství a polygrafické středisko Univerzity Pardubice.
Číslo: 99/2019, 20. března 2020, náklad 1 400 ks, periodicita 4x ročně, ISSN 2570-5644, MK ČR E 22928.

Číst znamená vědět

V březnu se vám dostává do rukou další číslo univerzitního zpravodaje, které je opět nabité novinkami a aktuálními informacemi z Univerzity Pardubice. Měsíc březen je tradičně spojován s knihami a čtením, od roku 2009 je oficiálně i měsícem čtenářů, proto jsem velmi ráda, že jste otevřeli právě náš časopis a začtete se mezi jeho řádky.

I v dnešním světě informačních technologií a médií má kniha své právoplatné místo a je nadčasovým prostředkem sdělování informací, příběhů i historie. Pro mě je kniha věrným společníkem od momentu, kdy jsem se naučila číst. Knihu můžeme číst i bez přístupu „na síť" či bez přísunu elektrické energie. Kniha rozvíjí naši představivost a tříbí myšlenky. A bez odborných knih se neobejde ani student ani vědec.

Pokrok se nedá zastavit, a pro někoho je tato forma i příjemnější, tak beru nakonec na milost i knihu, která je uložena v elektronické čtečce, tedy digitální. A protože Univerzita Pardubice jde s dobou i v této oblasti, mám pro vás dobrou zprávu. Od února letošního roku máme na univerzitě k dispozici nový moderní nástroj pro tvorbu multimediálních publikací Publi.cz. Věřím, že se nová knihovna eUPCE brzy naplní kvalitními e-knihami našich autorů, které budou nejenom pro naše studenty užitečným pomocníkem při studiu.

Někdy je však potřeba knihy zachraňovat. Kdo a jak knihy, staré i několik set let, zachraňuje, se dočtete právě v tomto vydání. Některé knihy se dokonce i ztrácejí. O Vyšetřování ztráty třídní knihy by vám mohl více vyprávět cimrmanolog Miloň Čepelka nebo také naše absolventka Fakulty filozofické, která se ve své bakalářské práci tomuto herci, básníkovi, prozaikovi a scénáristovi věnovala tak úspěšně, že její školní dílo vyšlo i knižně.

Vy se však prostřednictvím tohoto vydání můžete dozvědět ještě více. Profesor Bureš Vám představí jeho excelentní vědecký tým, který si hraje s atomy uhlíku. Můžete se dočíst o úspěších našich absolventů v zahraničí, či vás zaujme rozhovor s novým děkanem Fakulty ekonomicko-správní docentem Stejskalem. A můžete si i vy odpovědět na položenou anketní otázku Jaké knihy čtete? ... anebo se můžete jenom nechat inspirovat zajímavými odpověďmi.

prof. Ing. Tatiana Molková, Ph.D.
prorektorka pro vzdělávání a kvalitu

Den otevřených dveří na Fakultě chemicko-technologické
FOTO: Milan Reinberk

Záchrana knih. Třeba i z popela

Některým je i pět set let. Jsou staré a zničené. Přesto krásné. Na Fakultě restaurování znovu ožívají. Knihy. Vedoucí ateliéru restaurování papíru, knižní vazby a dokumentů Ivan Kopáčik bere jednu z nich do ruky a detailně popisuje, jak studenti a studentky zachraňují historické skvosty, jejichž příběhy jsou velmi zajímavé.

Postupně mě seznamuje s první knihou. Zrestaurovaný pozdně gotický exemplář z přelomu 15. a 16. století drží v bílých rukavicích a pokládá jej na molitanovou podložku. Přitom vytahuje klín, o který pak otevřenou knihu opírá. Je to proto, aby nedošlo ke „zlomení" v oblasti hřbetu. Zároveň mě ale upozorňuje, že při samotné práci s výjimkou některých činností, jako je například práce s rozpouštědly, se rukavice nepoužívají. Restaurátor by v nich ztrácel cit.

„Pro toto období jsou typické lovecké motivy, použité u slepotiskové výzdoby vazby, u štítku a spon už moc o gotice mluvit nemůžeme," ukazuje Ivo Kopáčik na charakteristické znaky slohu, který se zrodil ve Francii. Rytina na titulní straně knihy je datovaná rokem 1522 a je provedená technikou dřevořezu. Je to nádhera. Tak v takových knihách si četli například Pernštejnové…

Zajímá mě, co všechno si může restaurátor vůči dílu dovolit, aby neporušil nějaká pravidla. A tak se dozvídám, že se řídí etickým kodexem. **„Doplňujeme ztráty, například chybějící části listů, k retuším ale nedochází, výjimečně doplníme obvodovou linku, aby se uzavřela kresba. Zasahovat do vzhledu příliš nechceme, protože bychom si mohli vymýšlet něco, co vlastně na papíře ani nebylo,"** upozorňuje odborník. A tak si při pohledu na letitou krásu nemůžete nevšimnout, že některé doplněné části listů jsou nechané skutečně bez zásahu pera. Nic není dopsáno, ani

dokresleno. Zajímavostí je, že listy jsou stránkované pouze na lícové straně, říká se tomu foliování. Stránek je ve výsledku dvakrát tolik.

Kouzlo Mattioliho herbářů

Vzápětí mi Ivan Kopáčik pro srovnání ukazuje Mattioliho herbář z 16. století v de facto „salátovém vydání". Jednotlivé listy jsou do knihy jen vloženy a vazba nedrží pohromadě. **„Když dojde k rozhodnutí, že knihu rozebereme, tak je to skutečně na jednotlivé dvoulisty. Musíme vyndat jednotlivé nitě a celý organismus šití rozebrat na kousky. Nic nevyhazujeme, co nelze vrátit zpátky, zůstane v podobě fragmentů adjustováno ve speciální folii jako součást knihy,"** vysvětluje akademik. Každý student pracuje na „své" knize celý rok a každý z nich dělá sám všechny úkony, které vedou k záchraně objektu. Kolektivní vina se zde tedy nenosí.

Na počátku celého záchranného procesu se provádí analýzy, které odborníkům řeknou něco o stavu poškození. Další mikrobiologické rozbory například určí, jestli je kniha infikovaná bakteriemi nebo viry, protože právě tyto nebezpečné mikroorganismy mohou být pro restaurátora hrozbou. Poté dochází k mechanickému čištění knižní vazby a knižního bloku, tedy rozebraných jednotlivých dvojlistů. Zvlášť se pracuje s potahem knihy a kováním. Překvapuje mě, že studenti jsou natolik šikovní, že si spony dokáží vyrobit v ateliéru sami. **„Nepoužíváme žádné prefabrikáty, studenti mají k dispozici mosazný plech a s tím pracují. Polotovarem jsou jen dřevěné desky k výrobě knihy. Do průmyslové revoluce se každá kniha dělala individuálně,**

a tedy i každá součást knihy je originál. Děláme to také,“ říká Ivan Kopáčik.
V jiném herbáři z období renesance, který pochází z Městského muzea Jevíčko, se uvnitř nachází malý igelitový pytlíček s nějakými kousky něčeho, co nedokážu identifikovat. Na knize už prý začala pracovat studentka a fragmenty z tohoto díla si uschovala. Části pergamenů a nitek by se do budoucna mohly hodit, pokud by restaurátoři chtěli znát například složení vlákna a podrobit ho analýzám. A přece, jedna skutečná rostlinka se v herbáři také nachází. Jaké neduhy léčí, se dozvíte, protože jazykem herbáře je staročeština a při troše trpělivosti se do knihy psané švabachem a písmem antikvou začtete. Herbáře byly knihami, které se dědily z generace na generaci, byly totiž velmi drahé. **„Majitelé je opravovali, dolepovali části a knihy měly velké množství přípisků. I když někdy na jejich neodborné zásahy nadáváme, že nám vlastně přidělali práci, otázkou zůstává, co by se z nich vlastně dochovalo.“**

Známý i neznámý původ knih

Při svém povídání listuje vedoucí ateliéru knihou a pomáhá si knihařskou kostkou, která postupně jednotlivé stránky odděluje. Nedovedu si vůbec představit, jaká mravenčí práce na knize musí být, aby nakonec všechno drželo pohromadě a putovalo v novém kabátu ke svému majiteli. Hned mě tedy napadá, komu knihy patří a v minulosti patřily. **„Jedná se například o zakázky pro státní instituce. Restaurujeme knihy pro Vědeckou knihovnu v Olomouci, Muzeum Náchodska nebo muzeum ve Strakonicích. Velkou prací je průzkum 16 tisíc svazků knih z benediktýnské knihovny kláštera v Broumově. Zachraňujeme ty nejpoškozenější exempláře. Navíc zpracováváme celý fond a snažíme se co nejvíce o knize vyčíst z typologických znaků. Mapujeme tak vývoj knižní vazby,“** podotýká vysokoškolský pedagog a dodává, že z knih lze získat spoustu užitečných historických informací. Odpovědi na různé otázky hledají odborníci u svých kolegů z katedry humanitních studií, která je součástí fakulty. Složení materiálu konzultují s kolegy z katedry chemické technologie, také přímo na fakultě.

V dílně restaurátora

Abych měla představu, jak taková práce restaurátora vypadá, vede mě Ivan Kopáčik přímo do „laboratoří“. Alespoň mi to přijde ve chvíli, když vstupuju do místnosti, kde se „koupou“ listy z knih a na poličkách jsou různá organická rozpouštědla a barviva. Praxi zde zrovna mají dvě studentky ze čtvrtého ročníku bakalářského studia. Tady bakalář trvá skutečně čtyři roky.
Jedna ze studentek stojí u dolévacího stolu. Její práce spočívá v tom, že rozebrané dvojstrany knihy ponořuje do lázně s obyčejnou vodou. **„Listy jsou ponořené přibližně 15 minut a během této doby se z nich vyplavují nečistoty, jsou to například různé zatekliny, které jsme nebyli schopni odstranit mechanickým čištěním. Za den tímto způsobem očistím i 40 stran,“** přibližuje svou práci Marie Vaňková. Hned vedle ní stojí Tereza Kubalová a na cestopisu ze 17. století provádí další záchrannou akci. **„Mým úkolem je nyní doplnit chybějící části pomocí papírové suspenze s klížidlem, Poté se odsaje přebytečná voda. Ve chvíli, kdy má list určitý počet vrstev, putuje do sušáku.“** V sušáku pak stráví přibližně den a jednotlivé listy se opět sešívají do knižního bloku.

Ateliér restaurování papíru, knižní vazby a dokumentů

Studenti jsou ke studiu přijímáni na základě talentových zkoušek. Uchazeč by měl zvládnout základy chemie, dějin umění, základy všeobecného historického přehledu, kresbu zátiší a portrétu. V bakalářském stupni studia se vysokoškoláci specializují na knižní vazbu se zaměřením na staré tisky, jejichž časové rozmezí je mezi 15. – 18. stoletím. V prvním ročníku se seznamují se s knihařskou dílnou a fungováním ateliéru, získávají základní informace o knize a materiálech. V následujících letech začínají pracovat s jednotlivými objekty. Studium trvá čtyři roky a na něj navazuje magisterský stupeň. Studenti se ve výuce zaměřují na okrajové a specifické části knižní kultury. Sem patří práce s pergamenovými listinami. Pracují i s novodobými polygrafickými materiály od konce 18. století.

Nejsou kouzelníci, ale dokáží mnohé

Nakukuji pod ruku také studentkám prvního ročníku, které se s šitím vazby teprve seznamují. Zato třeťačka Ludmila Stašová už má před sebou svou první restaurovanou knihu z 16. století. **„Už jsem vyspravila knižní blok, ještě musím zarovnat přesahy materiálu, kterým jsem doplňovala ztráty původní papírové podložky. A ještě budu tmelit desku, aby v ní nebyly dírky po červotoči. Deska je navíc naprasklá,"** říká studentka, která na knize velkého formátu pracuje přes rok. A proč si vybrala tento obor? **„Restaurování je hezké řemeslo, které souvisí s historií a uměleckou tvorbou. Vždy jsem chtěla dělat něco praktického. Navíc se dozvím spoustu informací z dějin umění a také oblasti chemie. Jednou bych chtěla pracovat v knihovně nebo galerii."** A k restaurování knih si našel cestu i student druhého ročníku Martin Tůma, který právě dorovnal papírovou podložku a začne doplňovat ztráty. **„Knížky si samozřejmě přečtu rád, ale ještě raději jim vracím život. A proto jsem si vybral i tento obor. Práce mě baví, je navíc propojená s historií a uměním."**

Restaurátoři sice nejsou kouzelníci, ale umí udělat nemožné, ne však na počkání. Zachrání třeba i knížku, kterou silně poškodily plameny. Jednu takovou tu měli. Prý nešla ani otevřít, přesto je dnes plně funkční. **„My ale věc nezachráníme navždy, dodáme jí kondici, určitě ji nepoškodíme. Dále je na dané instituci, jak ji bude uchovávat, aby jí prodloužila život, říká se tomu preventivní ochrana,"** uzavírá Ivan Kopáčik.

TEXT: Věra Přibylová/FOTO: Petr Špaček

Excelentní tým Filipa Bureše si hraje s atomy uhlíku

Chemie si ho získala už na základní škole pod Tatrami. Naprosto přesně si vybavuje první návštěvy a pokusy v kabinetu chemie. Poté, co mu jeho otec dovolil vybudovat takovou malou „laborku" u něj ve firmě v Lanškrouně, oboru se už nepustil. Dnes profesor Filip Bureš působí na Fakultě chemicko-technologické, kde se svým týmem vyvíjí nové organické materiály, které najdou uplatnění zejména v elektronice. Musí být výkonné, přesné a mít nízkou spotřebu. Zkrátka musí šlapat jako hodinky.

„CHEMIE JE JEDINÝ VĚDNÍ OBOR, KTERÝ UMOŽŇUJE KVALITATIVNÍ ZMĚNU HMOTY. BĚHEM CHEMICKÉ REAKCE LZE ZMĚNIT JEDNU MOLEKULU NA DRUHOU A PŘIPRAVIT TAK NOVÝ MATERIÁL S JINÝMI NEBO LEPŠÍMI VLASTNOSTMI. TO JE BEZESPORU NAPROSTÉ UNIKUM, KTERÉ VÁM JINÝ OBOR PROSTĚ NENABÍDNE.“

Jeho skupina je součástí ústavu organické chemie a technologie a jako taková se zaměřuje především na vše, co se točí kolem uhlíku (a ostatních prvků). **„Snažíme se, aby organické molekuly vyvíjené na našem pracovišti měly nějakou funkci. Obecně lze říci, že cílíme především na organickou elektroniku, která je pro rozvoj současné elektronické společnosti oborem klíčovým,"** říká profesor Bureš.

Jsou to věci, které dnes nosí prakticky každý ve své kapse či na zápěstí, můžeme si pomocí nich svítit, přenášet energii a usnadňují nám celou řadu dalších činností. To, čím se zabývá skupina profesora Bureše, tedy aktivní organickou vrstvou, bývá sice běžnému uživateli skryto, ale bez toho by to prostě nefungovalo. **„Je to například jasně čitelný displej s rychlou odezvou, barevně svítící dioda s nízkou spotřebou energie, vysokokapacitní, a přesto miniaturní baterie, solární panel s vysokou mírou konverze světla na elektřinu, rychlý a vratný molekulární přepínač, senzor nebo detektor,"** doplňuje Filip Bureš pro představu pár praktických příkladů.

Naše práce je jako skládačka lego

Právě na elektronická zařízení klade současná společnost obrovské nároky. Především na jejich výkon, vysokou a specifickou funkci a nízkou spotřebu. Málokdo si již ale uvědomí, že každé zlepšení prakticky začíná a končí v rámci limitů profesora Bureše fascinující aktivní vrstvy, která daný efekt zprostředkuje. A tak jejich výzkum jde prakticky spíše od konce.

„Víme, jaký materiál a jakou funkci chceme, a podle toho volíme vhodný organický skelet a ten následně cíleně upravujeme tak, aby kýženou funkci přinesl," vysvětluje profesor Bureš. **„Zjednodušeně si zkuste představit stavebnici lego. Máte hromadu kostiček a záleží jenom na vás a vaší kreativitě, co z nich postavíte a jakou bude mít produkt funkci, velikost, tvar, podobu. Našimi „kostičkami" jsou jednotlivé atomy, které jsme schopni prostřednictvím organické syntézy cíleně spojovat do molekul a ty následně dále modifikovat a ladit do požadovaného výsledku a funkce,"** dodává. Obecně tedy navrhují a ladí například organické push-pull molekuly, opticky aktivní organické molekuly nebo těkavé anorganicko-organické molekuly.

Inspirovala je fotosyntéza

Velmi intenzivně se ale zabývají i novým vědním oborem fotoredox katalýzy. A právě pro něj nedávno vyvinuli unikátní jednoduchý katalyzátor s podobnou funkcí, jakou má chlorofyl. Vzpomenete si ještě na princip fotosyntézy? **„Rostliny jsou schopny provádět chemickou transformaci oxidu uhličitého a vody na cukr s využitím zeleného barviva – chlorofylu. Rostlina je jakási přírodní laboratoř, kde lze provádět organickou syntézu s využitím světla,"** popisuje zjednodušeně princip objevu Filip Bureš a dodává, že fotoredox katalýza umožňuje organickým chemikům provádět chemické reakce za velice mírných reakčních podmínek.

„Reakce není potřeba dlouhodobě zahřívat a jsou pouze ozařovány světlem v přítomnosti velice malého množství katalyzátoru. V podstatě tak dochází k přímé přeměně světelné energie na energii chemických vazeb. Prakticky je potřeba smíchat pouze výchozí suroviny, přidat katalyzátor a strčit baňku ve slunný den za okno. Navíc lze využít i průtočného uspořádání a kontinuálně produkovat léčiva a řadu dalších významných organických substancí. Například okamžitý a stálý přístup k antimalarikům

v Africe se dá jednoduše a levně vyřešit právě pomocí fotoredox katalýzy."
Alfou a omegou úspěchu je tak proto i spolupráce s aplikační sférou, a to nejen navenek, ale i uvnitř skupiny. A to byl právě i příklad optimalizace syntézy katalyzátoru a jejího poloprovozního ověření. **„Katalyzátor jsme schopni připravovat z levných a dostupných surovin v multigramovém měřítku a rovněž již máme partnera pro jeho komerční distribuci. Vyvinutou technologii navíc budeme chránit evropským patentem,"** zdůrazňuje profesor Filip.

Týmová práce a stovka publikací

Bez účinné spolupráce ale nedokáže pracovat ani celý jeho tým. Krystalizoval postupně během několika let. A především plánování a hlídání personálního obsazení se profesoru Burešovi velmi vyplácí. V práci uplatňuje jakousi řízenou tvůrčí svobodu. Jak sám říká, zažil během zahraničního (post)doktorského studia v Německu a ve Švýcarsku jak tvrdý dril, tak obrovskou tvůrčí svobodu, a dnes proto čerpá z obojího. „Vedoucí funkci vnímám především jako zodpovědnou a motivační. Své kolegy se vždy snažím nadchnout pro danou oblast výzkumu, zabezpečit zahraniční partnery a společně připravit solidní návrh projektu," shrnuje své úkoly. S kolegy ve skupině ho navíc pojí přátelské pouto, čehož si rovněž velice cení. **„Já jsem pouze vedoucí, excelentní je celý tým. Každý člen je zodpovědný za svůj podobor, včetně měření a interpretace dat. Což usnadňuje i publikační aktivitu,"** dodává. Skupina má v tuto chvíli za sebou více než 100 impaktovaných publikací. Každá je v základu organická, rozdělit je lze například dle využití daného organického materiálu, typu časopisu nebo zapojení dalších spolupracovníků. V týmu má kolegy jak starší, tak i mladší, než je on sám. Učí se navzájem. Nejpyšnější na své pedagogické dovednosti je ale v situaci, kdy ho vlastní student fundovaně poučí o nějaké nové oblasti.
Organická chemie má podle Filipa Bureše obrovský potenciál. **„Přestože známe již asi deset milionů organických molekul, další miliony čekají na své objevení a hlavně využití. Na fakultu každý rok nastoupí několik stovek nadějných nových chemiků a já věřím, že se mi bude i nadále dařit získávat jejich sympatie pro aplikovanou organickou chemii,"** uzavírá profesor Filip Bureš.

Profesor Filip Bureš (41) pochází ze slovenského Popradu. Magisterské a doktorské studium organické chemie absolvoval na Fakultě chemicko-technologické Univerzity Pardubice v letech 2002 a 2005 a od té doby tu působí. Odjel na krátkou stáž do Maďarska a na Slovensko, byl na tříměsíčním pobytu v Německu a 14měsíční postdoktorální stáži ve Švýcarsku. V roce 2010 byl habilitován a v roce 2017 jmenován profesorem. Je členem České chemické společnosti. Získal Cenu Alfreda Badera v organické chemii za rok 2012, z téhož roku má i Cenu Thieme Chemistry. Od roku 2004 je autorem nebo spoluautorem více než 100 článků s 1500 citacemi (H-index 27). Mezi jeho současné vědecké zájmy patří pokročilé organické a organokovové materiály s různými aplikacemi. Jeho skupina čítá 23 členů (10 kolegů akademiků, 4 doktorandi, 4 magisterské studenty a 5 studentů bakalářů). Informace o ní jsou k dispozici na webu bures.upce.cz. Vedle svého působení na vysoké škole je rovněž aktivní v rámci Středoškolské odborné činnosti. Filip Bureš je zasnoubený, má dvě děti a k jeho zájmům patří squash, běh, cestování a kutilství.

TEXT: Zuzana Paulusová/FOTO: Milan Reinberk a archiv FChT

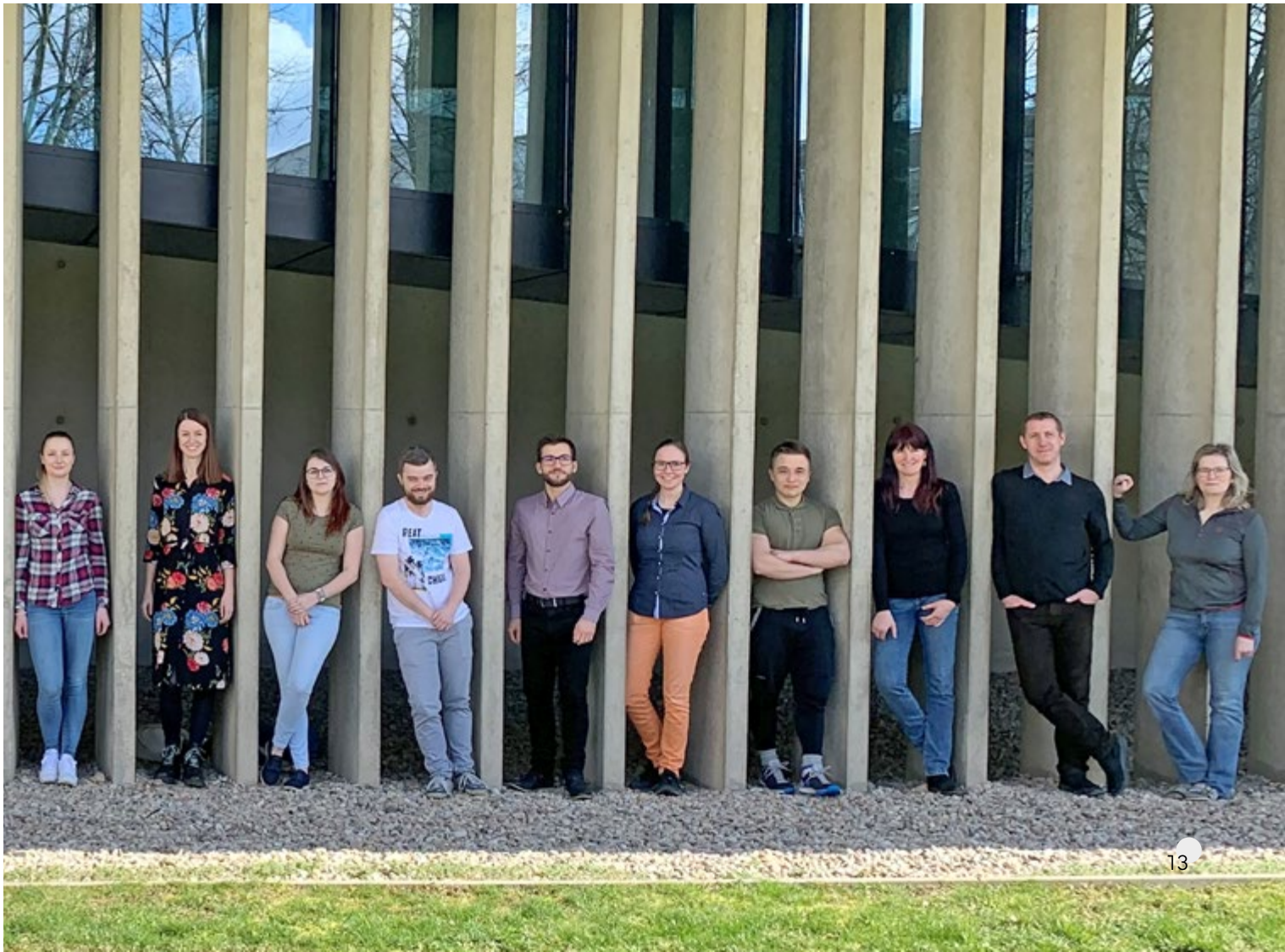

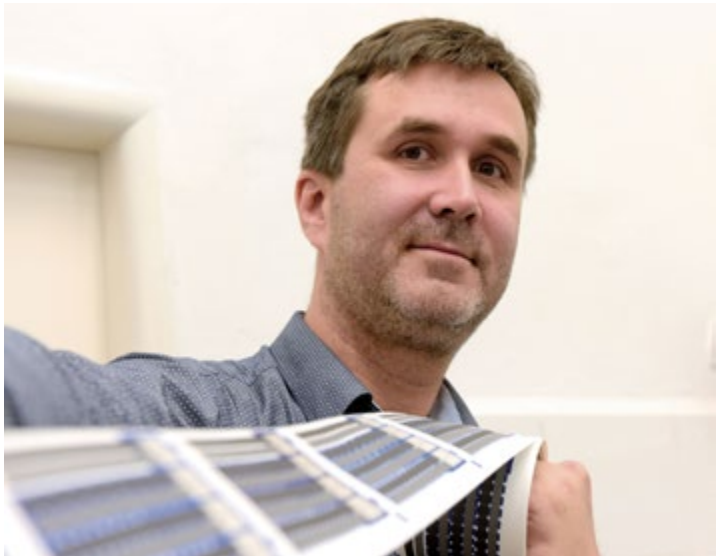

PROSINEC
Univerzita má Vizionáře 2019

Stal se jím doc. Ing. Tomáš Syrový, Ph.D., z Katedry polygrafie a fotofyziky Fakulty chemicko-technologické. Vymyslel bandážový senzor určený pro detekci optimálního okamžiku pro výměnu obvazových materiálů pomocí barev, při jehož vývoji spolupracoval s několika průmyslovými partnery. V lékařství pomůže jeho nápad hojení tkání, jež by se bez aplikace speciální bandáže hůře zhojily. Své využití najde i ve veterinárním lékařství a dalších oblastech biomedicíny.

PROSINEC
Univerzita snadněji odhalí potenciální plagiátory

Speciální internetový nástroj Turnitin umožní nejen rychle odhalit plagiátorství dokumentů, ale současně studentům pomůže s psaním akademických textů. „Je důležité, aby nejen akademici, ale už naši studenti přijali odpovědnost za své texty. A aby to byla skutečně od začátku do konce jejich vlastní práce. Tento program, který bereme jako preventivní nástroj, jim může pomoct," uvedla prof. Ing. Tatiana Molková, Ph.D., prorektorka pro vzdělávání a kvalitu Univerzity Pardubice.

LEDEN / ÚNOR / BŘEZEN
Na sedmi fakultách byly Dny otevřených dveří

Ukázali jsme učebny a posluchárny i to, jak u nás probíhá výuka. Uchazeči si prohlédli speciální modely i náš vylepšený kampus. Vysokoškoláci i pedagogové zodpověděli nejrůznější otázky ohledně studia, stipendií, dopravy, výhod atd. Teď už zbývá jen jediné: vyplnit a poslat přihlášku.

21.–23. ledna
Univerzita nechala otisk na veletrhu v Praze

Originálně oblečený univerzitní tým komunikoval na veletrhu pomaturitního vzdělávání Gaudeamus na stánku s tisíci návštěvníky. O všech našich oborech a univerzitním zázemí informovali sami studenti. Rozdali 5 000 studijních brožurek, 2 000 perníků a uvařili 300 perníkových káv. Zájemci mohli přímo na výstavišti opět nechat kousek sebe – otisk na naší speciální zdi.

23. ledna
Doktorandi univerzity se začali setkávat, založili spolek Půda

Je dobré se znát a vědět o sobě. A právě proto vznikla Pardubická universitní doktorandská aliance – Půda. Pomáhá novým doktorandům lépe se zorientovat na akademické půdě, seznámit se s kolegy a jejich prací napříč fakultami. Poradí jim i v tom, jak získat například peníze na svůj výzkum pomocí grantu nebo jak dosáhnout interdisciplinárního přesahu výzkumu, a další skvělé vychytávky.

23.–24. ledna
Univerzita hostila mezinárodní lékařský kongres

Osmnáctý ročník akce Mezioborová spolupráce při léčbě ran a kožních defektů přilákal do Auly Arnošta z Pardubic na tisíc lékařů a zdravotníků ze tří zemí. „Fenomén hojení ran je jednou z důležitých oblastí prostupujících všemi u nás studovanými obory. Spolupořádání takto významné akce je pro nás nejen ctí, ale i významnou příležitostí setkat se s odborníky v oboru a seznámit se s novinkami, které následně promítneme do výuky našich studentů," říká doc. Ing. Jana Holá, Ph.D., děkanka Fakulty zdravotnických studií Univerzity Pardubice.

30. ledna
Fakultu elektrotechniky a informatiky povede znovu Zdeněk Němec

„Chtěl bych se zaměřit na posilování kvality studia. Dále chci významně posílit mezinárodní spolupráci ve vědě a vzdělávání a dosahovat národně i mezinárodně srovnatelných výsledků," říká znovuzvolený děkan Fakulty elektrotechniky a informatiky Ing. Zdeněk Němec, Ph.D. Nové funkční období zahájí 15. dubna, poté, co ho jmenuje rektor univerzity profesor Jiří Málek.

ÚNOR
Naši odborníci modernizují výuku pro střední odborné školy

Praha, Brno, Plzeň, Olomouc, Ústí nad Labem, Liberec nebo třeba Kladno, Dalovice, Opava. Tam všude se mohou žáci i pedagogové středních odborných škol v oblasti dopravy a spojů těšit na nový přístup ve výuce. Naši experti z dopravní a ekonomicko-správní fakulty pro ně chystají interaktivnější, kvalitnější a modernější výuku, a tak tvoří nové didaktické materiály, software s videi, animacemi nebo kvízy.

4. února

Americká CNN se zajímala o nejstarší studnu na světě

Dosud se o ní hovořilo jako o nejstarší studni nalezené u nás a zároveň nejstarší dřevěné architektonické stavbě v Evropě. Nově je potvrzena jako nejstarší na světě. O sedm tisíc let starou dřevěnou studnu, která byla nalezena v Pardubickém kraji a kterou zachraňuje tým expertů z Fakulty restaurování, se zajímala i americká televize. Zpráva ji natolik zaujala, že na svém webu vydala článek: This 7,000-year-old well is the oldest wooden structure ever discovered, archeologists say.

7. února

Na Chemiklání dorazilo rekordních 70 týmů

Více než 300 středoškoláků z České republiky a ze Slovenska dorazilo letos na Fakultu chemicko-technologickou, aby poměřili své síly, znalosti i důvtip. Ve stanoveném limitu museli vyřešit co nejvíce chemických úloh, které pro ně připravili sami vysokoškoláci. Kategorii pro mladší, tedy 1. a 2. ročníky středních škol, ovládli Mladí Křeni z Gymnázia Brno, Křenová. Nejvyšší kategorii pro všechny ročníky středních škol jasně „převálcovala" Vítězná čtyřka z Gymnázia Na Vítězné pláni z Prahy 4.

12. února

Mladý vědec Jiří Kmošek získal prestižní rakouské stipendium

Zajímá ho, s jakými slitinami mědi Egypťané v minulosti pracovali a z jakých nalezišť pocházela měď používaná metalurgy ve starověku. Analyzuje historické artefakty například z Umělecko-historického muzea ve Vídni, Britského muzea v Londýně nebo pařížského Louvru a pracuje i přímo v Egyptě. Nyní pro svůj výzkum získává nové podmínky díky tříletému prestižnímu stipendiu Rakouské akademie věd. Gratulujeme!

19. února

Fakulta zdravotnických studií získala podporu Fulbrightova programu

Díky projektu Spolupráce pro podporu doktorského studia ve zdravotnictví (Collaboration to support doctoral studies focusing on health) na fakultu dorazí Kelley M. Anderson, PhD., uznávaná expertka na ošetřovatelství z Georgetown University ve Washingtonu, D. C. Pardubickým kolegům předá své zkušenosti a probere s nimi možnosti společného výzkumu.

20. února

Britský velvyslanec diskutoval se studenty

Podruhé během jednoho roku zavítal na naši univerzitu velvyslanec Spojeného království Velké Británie a Severního Irska. Jeho excelence Nicholas Stewart Archer diskutoval se čtyřicítkou českých a britských studentů z University of Central Lancashire v Prestonu, kteří v Pardubicích byli na výměnném pobytu. „**Prožít nějaký čas v jiné zemi a mluvit s lidmi přináší každému zážitky na celý život, ale také poznání. To je zvlášť důležité pro mladé lidi. Jsem rád, že k tomu mají studenti tolik možností,**“ řekl velvyslanec.

3. a 4. března

V Pardubicích se poprvé konal dvoudenní Antropofest

Mezinárodní festival filmů se sociálně antropologickou tematikou nabídl divákům 18 nejzajímavějších snímků českých a zahraničních antropologů. Mezi nimi také snímky našich absolventů: Legal Alien od Adiho Hasanbašiće a Touha žít od Lucie Knytlové. Jejich tématy bylo slyšení hlasů a pohled na život lidí bojujících s rakovinou.

25. února

Erasmus+ Day poradil, kam vyjet za studiem

Setkání se spolužáky i s pedagogy. Spousta fotek, zážitků a historek. Rady a tipy na cesty. Zkrátka povídání o tom, jak se studuje v zahraničí a co všechno to obnáší. A jako bonus prezentace o různých evropských univerzitách. Na každoročním setkání Erasmus+ Day studenti ochotně poradili studentům, kam vycestovat, co tam studovat, jak si v cizí zemi poradit.

7. března

Zadejte se, znělo na tradičním Studentském plese univerzity

Opět po roce se tancechtiví akademici a studenti sešli na plese univerzity. Všechny přivítala a oficiálně ples zahájila prorektorka pro vzdělávání a kvalitu Tatiana Molková.

TEXT: Zuzana Paulusová/FOTO: archiv UPa

Vozidlo dokáže prozradit, co řidič dělal až pět vteřin před střetem

Asi každý z nás řidičů někdy za jízdy telefonoval, držel mobil nebo si četl esemesku. Že porušujeme bezpečnostní pravidla, zjišťují policejní hlídky při mnoha kontrolách. Nezřídka mají čest i s řidiči, kteří během řízení dokonce čtou noviny. Takových kuriozit viděl Ivo Drahotský z Dopravní fakulty Jana Pernera už mnoho. Za téměř dvacet let mu na stole přistály nejrůznější dopravní nehody, k jejichž objasnění pomohl coby znalec v oboru doprava.

TEXT: Zuzana Paulusová

Čtení knihy, novin, časopisu či surfování na mobilu k cestování dopravními prostředky neodmyslitelně patří. Pokud jsme pouhými cestujícími, je to v pořádku. Ale co když se ke čtení uchýlí samotný řidič za volantem? To už taková zábava není. Jen během letošního února se stalo přes 7 tisíc nehod a za celý loňský rok jich bylo přes sto tisíc. Mnoho z těchto nehod mělo společného jmenovatele: nevěnování dostatečné pozornosti řízení. I bez mobilního telefonu je totiž v autě dost rušivých elementů. Od rádia přes spolujezdce až po nadupané palubní desky, které v nejnovějších modelech aut mívají zabudované televize s mnoha kanály.

Co se stane za 2, 3 vteřiny?

„Vyvést z koncentrace vás může cokoliv. Stačí, když se s někým pohádáte. Ať telefon držíte v ruce, nebo používáte handsfree, vliv to má," upozorňuje Ivo Drahotský s tím, že u každé nehody hrají roli tři faktory – člověk, prostředí a dopravní prostředek. Možná si řeknete, že je to jenom chvíle, co se může stát? Někdy docela hodně. „Zkuste si cvičně, ale raději ne během řízení, jen najít číslo v kontaktech, to vám klidně zabere i 2, 3 vteřiny. Při rychlosti 90 km/hod ujedete za vteřinu 25 metrů. To znamená, že za 2 vteřiny 50 metrů, za 3 vteřiny už 75 metrů," uvádí příklad Ivo Drahotský. **„Během této doby jste schopni změnit směr jízdy, tedy trajektorii pohybu vozidla. Ale co je důležité, máte-li nějakou náhlou překážku, nejste schopni jakkoliv reagovat a narazíte plnou rychlostí,"** dodává.
Reakční doba se tak prodlužuje nebo úplně schází. Když se člověk věnuje něčemu jinému než řízení, tak na podněty vlastně ani nereaguje. Nevěříte? Můžete si to sami vyzkoušet třeba na chytání oveček. Je to aplikace zaměřená na pozornost, i když s tím rozdílem, že to dopředu čekáte. „Když si zkusíte ten test absolvovat nejdříve ve střízlivém stavu. A pro srovnání třeba jen v pozdních večerních hodinách, když jste opojeni alkoholem nebo když na vás například někdo současně mluví, dokážete si aspoň trochu představit ten rozdíl," vysvětluje podstatu dopravní znalec a s oblibou to říká i svým studentům.

Testujeme technický stav vozidel

Porozumět takovým reakcím řidičů pomáhají nejrůznější výzkumy. Zkoumá se při nich, jak řidiči obecně reagují v silničním provozu, jak sledují překážky, hlídá se trajektorie pohybu očí, optické i svalové reakce. **„Roli hraje i psychická reakce, než člověk situaci vyhodnotí. A nakonec fyzická reakce, která je rychlejší na ruce než na nohy. Proto je také typická stopa, kdy vozidlo vybočí, přičemž řidič reaguje současně brzděním a stržením řízení,"** doplňuje Ivo Drahotský.
Vědci dnes dokáží přesně nasimulovat jakoukoliv dopravní nehodu. Spoustu otázek pomůže zodpovědět stále více senzorů, které se zabudovávají do nových modelů aut. A na dalších „vychytávkách" se pracuje. Například na dopravní fakultě aktuálně dokončují projekt Výzkum inovativních metod pro odhalování trestné činnosti v dopravě. **„Z řídicí jednotky airbagu jsme schopni zjistit údaje o střetu, ale i to, co se stalo 5 vteřin před střetem. Tedy jakou rychlostí se vozidlo pohybovalo už 5 vteřin před střetem a jak probíhal střet," upozorňuje docent Drahotský. „Můžeme získat informace o historii vozidla, co všechno fungovalo, údaje o samotném střetu, jaké bylo přetížení, kolik cestovalo pasažérů, zda byli připoutaní a spoustu dalších velmi užitečných informací,"** dodává.

Chceme auta bez řidičů?

Mobilita má dnes zcela jinou úroveň, dennodenně se autem cestuje za prací, provoz je stále vyšší, a tak se stále častěji skloňuje i téma elektromobility a autonomní mobility. Co se možná zdá jako sen mnoha řidičů, kteří by si cestou do práce přečetli právě noviny nebo vyřídili pár mailů, není až taková pohádka. Podle znalce Drahotského musí mít zatím každé vozidlo řidiče. **„Není jasné, kdo bude za případnou nehodu autonomního vozidla zodpovídat. Jak tam budou vystupovat cyklisté, motocykly a další okolnosti. Současná ekonomika, i ta světová, na to zatím nemá v rozsahu deklarovaných vizí. Elektromobilita bude mít v důsledku dopad na zdražení mobility a její omezení."**
Abychom ale zase veškerou vinu neházeli jen na řidiče, své v dopravním provozu způsobují i chodci. Obzvlášť ti roztržití s mobily v ruce a se sluchátky v uších, pro které se vžilo označení smart-phone-zombie. Takovou typickou situací pak bývá sražený chodec a zastavené auto v okolí přechodu. „V tomto případě se zkoumá, zda chodce řidič mohl nebo nemohl registrovat, když vstupoval do vozovky, a to jsou už otázky technického i právního posouzení," říká Ivo Drahotský. **„Když chodec jde po ulici a kouká do mobilu, narazí do sloupu, sedne si z toho na zadek a nic moc se mu nestane. Ale když vstupuje do komunikace a má úhel pohledu takto zúžený a nevnímá to okolo, právě může vytvářet překážku náhlou či nečekanou, což by dělat neměl."**

Vědec i detektiv v jedné osobě

Jako uznávaný dopravní znalec by Ivo Drahotský mohl vyprávět hodiny a hodiny. Do ruky se mu k posouzení dostanou různé nehody a mnohdy i se zvučnými jmény. Jeho práce je doslova detektivní. Každá nehoda je podle něj unikátní, stejně tak jako každý posudek má své slabé místo.
„Dostane-li znalec na stůl nějakou dopravní nehodu, má k dispozici kompletní podklady od policie, fotografie, plánek místa nehody, výpovědi účastníků a svědků. A začne zpracovávat, kde byla příčina nehody. Kde se nacházeli jednotliví účastníci, jakým způsobem reagovali, jaké byly rychlosti vozidel, zda existovala možnost zabránit střetu vozidel, jak velká a u koho," popisuje klíčové otázky docent Drahotský a doplňuje, že se jedná o několikadenní posuzování nehody. Ta sice nastala během několika sekund, ale její účastníky ovlivňuje na mnoho let.
A proč tedy stále tolik lidí hazarduje nejen se svým životem? **„Lidé neznají nebo si neuvědomují důsledky, co to může znamenat, jednak z hlediska zranění, ale i z hlediska zákona. Jsou to milionové částky, které můžete vymáhat po lidech, kteří nehodu způsobí. A mnohdy je to i likvidační,"** uzavírá Ivo Drahotský s tím, že je třeba toto vnímat jako celospolečenský problém. Řešení je rovněž otázkou legislativy a represe. Důležitá je ale i prevence a kvalitní dozor, výchova a to, že lidé by měli mít dobrý příklad.

Doc. Ing. Ivo Drahotský, Ph.D., (45)

působí na Oddělení ekonomiky a managementu Dopravní fakulty Jana Pernera, kterou také vystudoval. Současně s tím se věnoval soudnímu inženýrství. Zajímá ho především bezpečnost dopravy a dopravní politika. Ve výzkumu se orientuje na oblast analýzy dopravních nehod, řeší otázky dopravního provozu i městské dopravy. Téměř dvacet let působí jako znalec v oboru doprava (analýza dopravních nehod), strojírenství a ekonomika. Je také členem Evropské společnosti pro výzkum a analýzu nehod a několika vědeckých rad. Je autorem či spoluautorem desítek publikací na dané téma.

Cesta k úspěchu vede přes Indii, Švýcarsko i Slovensko

Vystudovali Univerzitu Pardubice a diplom jim otevřel dveře do světa. Mnozí z absolventů se vydali za hranice naší republiky a už se tam usadili. Někteří na čas, a jiní dokonce napořád. Svou stopu zanechali třeba v Indii nebo v Indonésii. Zakotvili ve Finsku i ve Švýcarsku nebo se jim podařilo se svým nápadem proniknout na cizí trh.

Za jejich úspěchy stojí náhoda, štěstí nebo dobrý kontakt. Všechno dohromady dobře zahrálo třeba v životě restaurátorky Jany Dunajské. Po studiu na Fakultě restaurování dostal její muž pracovní nabídku do švýcarského Lucernu, kde dnes žije již pátým rokem.

Starají se o památky po celém světě

„Vedle nástěnných maleb a omítek, které jsou mojí specializací, tady restaurujeme také zlacené a mramorované oltáře a sochy, olejomalby, rámy, keramiku, sádru, beton nebo i kostelní inventáře," popisuje svou práci Jana Dunajská, která díky své umělecké přípravě už párkrát měla možnost pracovat na rekonstrukcích polychromie nebo maleb. **„Pracuji částečně v ateliéru a částečně na projektech po celém centrálním Švýcarsku. Protože je firma malá, práce je dost různorodá a zajímavá,"** pochvaluje si Jana.

Její kolegyně restaurátorka Martina Šimonová před časem měla štěstí odjet do indického Ladaku neboli Malého Tibetu. **„Mým úkolem bylo spolu s kolegyní dokončit rozjetý projekt restaurování svatyně Lhačung v buddhistickém klášteře Diskit. Šlo o kompletní restaurátorský zákrok na oltářní stěně. Zkušenost to byla magická. Spali jsme přímo v klášteře, což je velmi neobvyklé, zvlášť pro turisty, a tím spíše ženy. Jídlo nám připravovali mniši a podmínky byly občas bojové,"** vypráví Martina, kterou na práci restaurátorky-dobrovolnice doporučil tehdejší děkan fakulty Karol Bayer. Specializuje se na restaurování nástěnných maleb, ať už v interiéru či v exteriéru, jako jsou fasády, sgrafita a další. Díky svému oboru se podívala na mnohá místa po celé republice i v zahraničí a sama některé projekty dokonce vedla. Jako například restaurování nástropní malby v Salle Tereně (také „zahradním sále") na zámku v Lysicích u Brna. **„Je to unikátní a roztomilá pozdně-renesanční malba s vtipnou tematikou lodí a mořských živočichů,"** dodává Martina.

Pomáhají novému zrození

K tomu, že chce člověk pečovat o druhé a pomáhat jim, nedojde ze dne na den. Myšlenku nosí dlouho v hlavě a o jiné profesi pak ani neuvažuje. Stejně to měla i Blanka Tiainen, která si už jako malá řekla, že bude zdravotní sestrou. Vydrželo jí to dodnes, jen s tím rozdílem, že se přesunula na porodní sál. **„Pro porodní asistentku jsem se rozhodla, když jsem se náhodou nachomýtla u porodu kamarádky. Porod mi přišel jako opravdový zázrak a bylo rozhodnuto,"** vzpomíná Blanka. Už během studia na Fakultě zdravotnických studií ji to zaválo do Finska. Absolvovala tu Erasmus studijní a následně pracovní stáž. Po pár letech se do Finska vrátila nastálo. Vystudovala zde magisterský obor Mezinárodní a veřejné zdravotnictví na University of Eastern Finland. Nejdříve nastoupila na porodní sál v městě Salo, později učila budoucí porodní asistentky a zdravotní sestřičky na University of Applied Sciences v Turku. Působila i v univerzitní nemocnici ve stejném městě a nyní pracuje na oddělení porodních sálů a rizikového těhotenství. **„Každý porod, u kterého můžu být, je ten nejhezčí. Moc hezké momenty jsou, když mě u porodu chtějí kamarádky, protože potom vidím ty děti i vyrůstat. A stejně tak, když mi maminky, tety, babičky (moje, kamarádek i známých) povídají o svých porodech. Jsou to často moc krásné příběhy, které bych asi nikdy neslyšela, kdybych nebyla porodní asistentka,"** říká Blanka.

Inspirují nás k tvořivosti

Začátky podnikání bývají těžké, ale když člověk vydrží, úspěch se většinou dostaví. Závisí také, jak si ho definujete. Na tom stavěl i absolvent Dopravní fakulty Jana Pernera Marek Chlum. Když si jeho maminka otevřela

malé krejčovství, jejího syna nenapadlo nic jiného než k tomu připojit i e-shop s metráží a textilní galanterií. Motivovalo ho to, že šít pro sebe nebo svoji rodinu se dnes opět stává trendem. A tak založil e-shop Mamtex a je pánem svého času. **„Můžu si dělat věci po svém a rychle je měnit. Navíc pozorovat, jak se firma rozvíjí, je velice motivující. Je to taková hra, která mě baví."** E-shop funguje pět let a své zákazníky nehledá jen u nás. Markovi se podařilo s obchodem expandovat na Slovensko, čemuž věnoval i svou diplomovou práci. Ta podle jeho slov může sloužit jako návod pro menší e-shopy. **„Měl jsem opravdový zájem, aby se expanze povedla. Chování zákazníků na Slovensku je velmi podobné. Je to hodně zaměřené na PPC reklamu a SEO, navíc jsem ve zhodnocení mohl pracovat s reálnými čísly,"** pochvaluje si Marek, který má na starosti především rozvoj e-shopu, určování strategie, cenotvorbu, komunikaci se zahraničními dodavateli a marketing. **„Postupně se do nabídky snažíme přidávat materiály, které jsou udržitelnější a nezatěžují životní prostředí,"** dodává ke směru svého podnikání Marek. Inovací chystá víc. Letos se chce věnovat především rozvoji slovenského e-shopu. V příštím roce by rád expandoval dál. Ve vzduchu navíc visí i vlastní značka oblečení a doplňků.

Zlepšují nám angličtinu i další dovednosti

Ať už se rozhodnete začít nový život v cizích krajích či rozvíjet spolupráci se zahraničím, rozhodně potřebujete ovládat alespoň jeden cizí jazyk. V ideálním případě radši klidně víc. Vzdělávání lidí v různých rovinách se stalo parketou třeba Jana Hovada, absolventa Fakulty elektrotechniky a informatiky a Fakulty ekonomicko-správní. Miluje on-line svět, pracuje rád na dálku, a díky tomu může cestovat po celém světě. Stará se například o svůj web prectime.cz, díky němuž si zlepšilo úroveň jazyka přes 50 tisíc studentů.

S angličtinou pracuje každý den i Marek Vít. Učí ji na své alma mater, na Fakultě filozofické. Nové a zajímavé věci v ní nachází neustále, přestože je držitelem několika certifikátů. A vždycky ho zajímalo používání informačních technologií ve výuce angličtiny. **„Když jsem pracoval jako učitel angličtiny na gymnáziu, vytvářel jsem pro studenty jednoduché počítačové programy a hry, které by jim mohly pomoci naučit se např. slovíčka či hláskování. Potom jsem se rozhodl vytvořit jednoduchý web, kam bych svým studentům mohl vkládat materiály na procvičování, přípravu na přijímací zkoušky apod. Nazval jsem ho provizorně Help for English (doslova 'nápověda pro angličtinu'),"** popisuje Marek Vít. Dnes na jeho web chodí 20 tisíc uživatelů denně.

S výukou angličtiny má zkušenosti také Jan Štancl. Ale ne s ledajakou. Jako dobrovolník ji učil domorodce na indonéském ostrově Lombok, kam odjel na tři měsíce. Zjistil tam nejen spoustu věcí o sobě samém, ale především to, že učit ho jednoduše baví. **„V Indonésii je učitel chápán a obecně uznáván jako určitá autorita, symbol vzdělanosti a nositel hodnot. Ono to už vychází i z významu slova, neboť v indonéštině se učitel řekne »Guru«,"** vysvětluje Honza. **A tamní žáci? Byli úžasní. „Už v brzkém věku si uvědomují, že dobrá znalost cizího jazyka jim zajistí lepší uplatnění na místním trhu práce, a celkově pak i výrazněji lepší život,"** dodává Honza.

TEXT: Zuzana Paulusová/FOTO: archiv absolventů na fotografiích absolvent Jan Hovad (vlevo) a absolventka Martina Šimonová (vpravo)

Angličtinu učil v pralese.

Znuděné výrazy nikdy neviděl

Po státnicích se sbalil a odjel na tři měsíce do pralesa, na indonéský ostrov Lombok. Učil tu místní děti angličtinu i to, jak se chovat k přírodě. Na výuku se absolvent Fakulty filozofické Jan Štancl připravoval v restauraci a jezdil přes celou vesnici, aby materiály vytiskl. Kde se objevil, vítali ho písní „Old MacDonald Had a Farm". A žáci mu jeho nadšení opláceli. Svou nekonečnou chutí ke studiu.

Proč jste odjel právě na Lombok?

Vždycky jsem chtěl zkusit, jaké to je žít v úplně odlišné kultuře, zemi a jiných životních podmínkách. Moje tehdejší přítelkyně, která studovala rozvojová studia, objevila neziskovou organizaci Kintari. Ta vysílala dobrovolné učitele angličtiny na ostrov Lombok. Po několika schůzkách se zakladatelkou této organizace, kde jsme získali základní povědomí o celém projektu a ostrově, nebylo už příliš o čem přemýšlet. Datum odletu jsme naplánovali zhruba půl roku dopředu, abych stihnul státnice. Nakonec jsem odlétal do týdne od státnic. Vzhledem k tomu, že jsem nepokračoval ve studiu, viděl jsem tuto cestu také jako skvělou praxi pro své budoucí zaměstnání.

Jaké byly ty tři měsíce?

Byla to obrovská životní zkušenost ve všech směrech. Zjistil jsem, jaké je to žít v chudé oblasti, jak věci, které nám Evropanům připadají jako samozřejmosti, najednou samozřejmosti nejsou. A v neposlední řadě jsem se dozvěděl spoustu věcí sám o sobě, které bych v našich podmínkách asi těžko objevil. Pobyt na Lomboku byl pro mě neocenitelným přínosem a určitě bych podobnou zkušenost doporučoval zažít každému.

Donutilo vás to tam více přemýšlet o životě?

Nechci, aby to znělo jako klišé, ale člověk si zde opravdu uvědomí, v jakém komfortu žijeme u nás v Evropě a jak malicherné jsou naše každodenní problémy. V tomto směru jsem si na Lomboku skutečně odpočinul. Na druhou stranu je třeba také zmínit, že jsem byl i nemile překvapen celou ekologickou situací Lomboku.

Proč?

Obrázky na Google ukazují ostrov jako ráj na zemi, což právě kvůli znečištění odpadky, a především plasty, úplně pravda není.

Co všechno tento váš didaktický pobyt obnášel?

Především pravidelnou výuku anglického jazyka na indonéských základních školách Ngolang a Petiwung. Dále pak také občasné aktivity v angličtině pro děti ve školce v Ngolangu. A v neposlední řadě dobrovolné kurzy angličtiny v garáži u jednoho z místních učitelů pro chudé děti z okolí, které do zmíněných škol vůbec nechodí. Mimo výuku angličtiny jsme také pořádali pro místní děti sportovní aktivity a především aktivity ekologicky zaměřené.

Pomohl váš aktivní přístup zlepšit jejich chování k přírodě? Čím například jste je podněcoval?
Doufám, že ano. Připravovali jsme jim spoustu prezentací a promítali jsme animované filmy na našem notebooku, což je samozřejmě velice upoutalo a bavilo. Organizovali jsme různé soutěže, například ve sbírání plastových lahví a víček, a následně jsme dětem ukázali jejich další možné využití. Jak vytvořit různé výrobky jako například květináče nebo barevné mozaiky z víček.

Jaké je učit angličtinu na druhém konci světa?
Vše je dosti jiné. Místní učitelé používají odlišné metody výuky, žáci zde prakticky pouze opakují a memorují slova učitele. Samotní žáci mají nesrovnatelnou motivaci ke studiu oproti žákům u nás. Trpí ale hyperaktivitou, neboť se jejich strava během školního dne skládá především ze sladkostí a sladkých nápojů. Zkrátka úplně jiné podmínky, než na které jsme zvyklí ze školství u nás.

Takže nemají třídy podobné těm našim?
Třídy v jedné škole vypadaly jako po ostřelování, omlácené stěny, bylo zde velké horko a obrovská vlhkost vzduchu. Každý pohyb ve třídě byl náročnější, neustále se potíte, je vám hrozné vedro. Druhá škola byla naopak bez větších zdí, pouze z bambusu, uprostřed pralesa, krásně odvětraná. Stojíte ve třídě a fouká na vás čerstvý vzduch.

Jak jste se do školy v pralese dopravoval?
Každá cesta do školy představovala určité dobrodružství v podobě jízdy na silničním skútru přes kořeny a kameny po nezpevněných cestách, někdy i daleko do pralesa. Po výuce opět nasednete na skútr a jedete se vykoupat do nádherně modrého moře.

Říkal jste, že tamní žáci mají velkou motivaci ke studiu jazyka, v čem ještě jsou jiní než ti naši?
Indonéští studenti jsou v porovnání s našimi ve všech směrech odlišní. V první řadě si veškerého vzdělání v oblasti jazyka velice váží. Už v brzkém věku si uvědomují, že dobrá znalost cizího jazyka jim zajistí lepší uplatnění na místním trhu práce, a celkově pak i výrazněji lepší život. Toto mi u valné většiny českých žáků chybí. Indonéští žáci jsou také při výuce velice živí, aktivní a spontánní. Jako učitel tam určitě neuvidíte podepřené hlavy a znuděné výrazy. Na druhou stranu je mnohem náročnější je usměrňovat a kontrolovat.

Jaké bylo vaše první setkání s nimi?
Ve všech třídách bylo velice milé, jelikož jsou už zvyklí na dobrovolníky, kteří tam čas od času zavítají.

Jak vypadala vaše výuka?
Na začátku pobytu jsem vyfasoval učebnice. Jednalo se převážně o indonésko-anglické učebnice, které ovšem tu a tam obsahovaly i zásadní chyby v základní gramatice. Neznal jsem učební plán a prakticky jsem ani netušil, kde se které třídy v učivu nacházejí. Tyto učebnice mi sloužily jako taková kostra a přehled témat, která by měly dané třídy zvládnout. Na každou lekci jsem si vždy vybral některé téma a připravil si vlastní materiály a aktivity.

K tomu jste asi neměl vlastní kabinet.
Toto jsem vypracovával v jednom warungu (restauraci), kde měli relativně stabilní připojení na internet. Následně jsem potom musel jet na druhý konec vesnice, kde jsem mohl materiály vytisknout a okopírovat u místního učitele. Tento učitel mi také půjčil kytaru, kterou jsem ve výuce často používal. Myslím, že tyto lekce měly mezi dětmi asi největší úspěch. Brzo celá vesnice znala písničku „Old

MacDonald Had a Farm" a kamkoliv jsem přijel, děti a dokonce i někteří dospělí mi ji zpívali.

Jak jste zvládal úplně jiné kulturní prostředí?
Ze začátku jsem se divil snad všemu. Nic podobného jsem nikdy předtím nezažil a vše pro mě bylo nové. Je pravda, že na některé věci mě dopředu upozornili na informačních schůzkách. Například kterou rukou se jí, na co si dávat pozor, kam nejezdit po setmění. Spoustu věcí jsem se ale naučil až na místě.

Překvapilo vás vyloženě něco?
Zvláštní byl pro mě zejména jakýsi opačný rasismus, kdy bílý člověk je místními obyvateli vnímán trochu jako vzor a polobůh. Místní děvčata se zahalují, aby byla co nejméně opálená a vypadala co nejběleji, někteří chlapci používají make-up, aby měli bílý obličej. Často jdete po pláži a děvčata se s vámi chtějí vyfotit, jenom proto, že jste bílý muž. Na druhou stranu, někteří místní obyvatelé vás vidí jako chodící peněženku, a platí pro vás úplně jiné ceny. Často na vás zkoušejí různé triky a podvody, jak by vás mohli obrat nebo z vás dostat více peněz. Po nějaké době si ale zvyknete, a už vás to nijak neudiví, spíše pobaví.

Nedrželi si místní nějakou chvíli odstup?
Přijali nás až překvapivě vřele. Díky tomu, že byli informováni přes místní koordinátory neziskové organizace o našem příjezdu. Vše pro nás ze začátku zařídili, dopravili nás z letiště k sobě domů, kde jsme nějakou dobu bydleli, než jsme si našli ještě s několika dalšími dobrovolníky vlastní ubytování. Zařídili nám pronájem motorky, která představuje naprostou základní nutnost pro pohyb po ostrově. Často nás zvali na večeře, kávy a různá posezení s místními obyvateli. Už při příletu a vlastně při každém kontaktu mě oslovovali „Brother", což vlastně samo o sobě vypovídá, jak mě přijali a vnímali.

Takže na Lomboku máte dodnes přátele?
Určitě ano. Přestože jsem byl vždy odpůrce sociálních sítí, po příletu jsem si založil profil na Facebooku, abych s nimi nadále zůstal v kontaktu. Někteří tito lidé nám opravdu velice výrazně pomohli v relativně vážných situacích a vždy na ně budu vzpomínat jen v tom nejlepším. Určitě bych je rád viděl znovu.

TEXT: Zuzana Paulusová/FOTO: archiv Jana Štancla

Bc. Jan Štancl

pochází z Krkonoš, ale nyní se usadil v Praze, kde druhým rokem na Základní škole v Praze-Dubči vyučuje angličtinu. Současně je také třídním učitelem 9. A. Část studijních let strávil v Pardubicích. Právě na Univerzitě Pardubice vystudoval obor bakalářského studia Anglický jazyk – Specializace v pedagogice, který ho přivedl k učitelství angličtiny. V roce 2016 absolvoval tříměsíční didaktický pobyt na indonéském ostrově Lombok, kde tamní žáky učil angličtinu. Byla to pro něj cenná zkušenost, z níž čerpá dodnes. Honza se vloni také vrátil na naši univerzitu. Ne však jako student, ale jako řečník. U příležitosti setkání s úspěšnými absolventy Fakulty filozofické povídal o svých zážitcích, zkušenostech i životě na druhém konci světa.

Ostrov Lombok

je jedním z větších ostrovů Malých Sund, který sousedí se známějším ostrovem Bali. Jeho rozloha čítá 4 725 km^2. Obývají ho zhruba 3 miliony obyvatel, většinou Sasakové, kteří žijí tradičním způsobem života a věnují se řemeslům. Ostrov patří mezi velmi hustě osídlené oblasti Indonésie. Hlavním městem je Mataram a se zhruba 350 000 obyvateli je největším městem ostrova i provincie Západní Nusa Tenggara. Typické jsou nedotčená tropická vegetace, mahagonové lesy, banánové a kokosové plantáže a rozlehlé liduprázdné pláže. Největší atrakcí ostrova je jednoznačně sopka Rinjani (3 726 m), druhá největší sopka Indonésie. Oproti Bali se tu turismus teprve probouzí a jeho podstatu vystihuje motto: „Je možné vidět Bali na Lomboku, ale ne Lombok na Bali".

Absolventi nám dělají nejlepší reklamu, říká děkan Jan Stejskal

Děkanem Fakulty ekonomicko-správní je teprve od ledna. Nyní má čtyři roky na to, aby naplnil své vize. S čistě dámským týmem proděkanek by rád navázal na práci svých předchůdců. Čtyřicetiletý Jan Stejskal by chtěl také posílit kreativní myšlení studentů, přál by si lépe komunikovat s vysokoškoláky a akademiky a kvalitní výzkum postavit na doktorandech.

doc. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. (*1980)
Působí v Ústavu ekonomických věd Fakulty ekonomicko-správní Univerzity Pardubice.
Vyučuje předměty z oblastí veřejné ekonomie, ekonomiky veřejného sektoru a veřejných služeb.
Dlouhodobě se zabývá veřejnou a regionální ekonomií, soustřeďuje se na problematiku efektivnosti, konkrétně na teorii statku kolektivní spotřeby (problém hodnoty veřejné služby a efektivnost veřejných politik v tvorbě inovací veřejných statků a služeb s vlivem na ekonomicko-sociální rozvoj).
Je autorem mnoha monografií a desítek publikací v časopisech a mezinárodních vědeckých konferencích.
Je celoživotním skautem, bez této životní filozofie si nedovede představit svůj další život. Rád cestuje po exotických zemích, miluje turistiku v horách, kulturu a vaření.

„VŽDYCKY SE SNAŽÍM OBKLOPOVAT LIDMI, KTEŘÍ NĚCO UMÍ. TOHLE JSEM PRAKTIKOVAL I VE SKAUTU. CHCI MÍT V TÝMU SPOLUPRACOVNÍKY, KTEŘÍ DANÉ OBLASTI ROZUMÍ LÉPE NEŽ JÁ. SNAŽÍM SE NAJÍT LIDI, KTERÝM BUDU VĚŘIT A BUDU MÍT U NICH JISTOTU, ŽE UMÍ VĚCI LÉPE A BUDE NÁM SPOLUPRÁCE DOBŘE FUNGOVAT.“

• ***Jste skaut. Budete principy skautingu uplatňovat i v řízení fakulty?***
Samozřejmě, že ano. Je to sice zvláštní, ale skauting mi dal mnoho, co mohu využít i ve své děkanské pozici. Při dobrovolnické práci ve skautingu jsem si mohl spoustu věcí zkusit. Jako bych byl v pomyslné laboratoři života. Jednal jsem s lidmi, musel jsem je motivovat, koordinovat dobrovolníky, kterým jsem nemohl dát peníze. Řešil jsem konflikty, ale i vystupování na veřejnosti. Musel jsem umět pochválit, ale také odměnit. Zabýval jsem se organizačními a právními záležitostmi… To vám dá ohromnou průpravu do života.
Mimochodem, zásady spolupráce ve skautských kolektivech uplatňuji například už při práci s doktorandy. Starší a zkušenější doktorandi pomáhají těm mladším v těžších situacích a vzájemně čelí různým výzvám. Komunikovat, pomáhat a věřit si – to jsou totiž velmi důležité principy.

• ***Když jste kandidaturu přijímal, tak jste se některých věcí zkrátka nebál.***
Nebál. Mně v té pozici moc pomohl akademický senát, kde jsem byl v posledních dvou letech jeho předsedou. Získal jsem tak ohromný vhled do problematiky. Navíc k tomu stále dělám vědu, učím, vedu doktorandy, jsem zkrátka pořád v dění. Práce děkana pak není o moc jiná, navíc je „jen" to, že to všechno kolem musíte řídit a kontrolovat.

NAŠÍ NEJLEPŠÍ REKLAMOU JE SPOKOJENÝ ABSOLVENT, TAKOVÝ „CHODÍCÍ BANNER". CO JSME HO TADY NAUČILI, JE MU KU PROSPĚCHU. NAŠE CÍLENÁ REKLAMA ALE MUSÍ BÝT VEDENA JAZYKEM NÁCTILETÝCH, KTEŘÍ BY MOHLI BÝT NAŠIMI STUDENTY.

• ***Předchozí vedení jste chválil. Jaké plány máte s fakultou vy?***
Se svým týmem bych rád navázal na práci svých předchůdců. Nemůžeme teď lokomotivu otočit a jet jiným směrem. Rád bych pokračoval v naplňování a vytyčování dalších vyšších cílů. Musíme jasně definovat, jakým směrem se bude fakulta ubírat a jak těchto cílů dosáhnout. Nedělám si iluze, že se svým týmem vymyslím všechno. Proto chci komunikovat se zaměstnanci, abych od nich získal další nápady a zpětnou vazbu. Mluvit s nimi o tom, co je trápí, co by jim pomohlo, aby svou práci dělali ještě s větším nasazením a chutí.

• ***Jaká je zpětná vazba od studentů? Ve stagu moc „známek" k hodnocení výuky a vyučujících není.***
Rádi bychom měli i tuto formu zpětné vazby. Hodnocení kvality výuky sice máme, ale je pravda, že reaguje málo studentů. Pro nás je tento vzorek naprosto nereprezentativní. Pokud vám pouhých pět studentů z ročníku napíše svůj názor a dalších sto mlčí, nemůžete dělat žádné zásadní rozhodnutí a změny. Rádi bychom pokračovali v nástrojích, které tady jsou, ale chceme je zdůslednit. Velkým nešvarem je, že o spoustě věcí víme, ale nemáme je ničím podložené. Manažerská rozhodnutí se pak dělají těžce, spíš to připomíná hru na slepou bábu.

• ***Jak je možné zkvalitnit výuku ve spolupráci se studenty?***
Například zavedeme ročníkové učitele. Není to momentální nápad, už před lety se mluvilo o tom, že v každém ročníku bude akademik, na kterého se budou moci studenti obrátit se svými studijními problémy. Tento záměr se ale nikdy nerealizoval. Předchozí proděkan se s našimi studenty setkával dvakrát za semestr a hovořil s nimi o tom, co je trápí. Zavedl výborný nástroj komunikace, ve kterém pokračujeme. Jenže studenti v každém ročníku řeší rozdílné potíže. Ročníkoví učitelé se budou se studenty potkávat podle potřeby, bude tam přímá komunikační linka. Myslím, že mnohdy stačí vychytat malé věci, které pomohou hodně zlepšit.

• ***Co teď máte například na mysli?***
Chtěl bych více mimoškolní praxe pro studenty. Není to zase věc nová, ale chceme jí dát větší důraz. V téměř všech našich studijních programech studenti chodí na praxi do podniků a organizací. Taková praxe je velmi málo na seznámení se s daným oborem. Máme spoustu spolupracujících organizací a podniků, jednáme se zástupci z veřejné správy a rádi bychom vymysleli způsob, jak praxe zdelšit a zkvalitnit.
Moje představa je, že by studenti nechodili na brigádu, kde rovnají zboží do regálů, ale že by docházeli třeba dva dny v týdnu po dobu půl roku na nějakou praxi. Takto získají větší vhled do problematiky. Na tomto základě pak může vzniknout i pracovní poměr nebo základ pro psaní bakalářské či diplomové práce. Organizace takových praxí musí probíhat ve spolupráci s podnikem, fakultou i studentem. Nebude jednoduchá, ale pokud budeme hledat způsoby, určitě přijdeme, jak na to.

• ***Jedna z vašich vizí je, že byste chtěl posílit kreativní a kritické myšlení studentů. Jste si tedy jistý tím, že současní vysokoškoláci mají problém s formulováním myšlenek a vlastních názorů?***
Ano. Vycházím z vlastní praxe a ze seminářů. Pro studenty je jednodušší zpracovat seminární práci, která je kompilátem několika zdrojů, nebo matematické cvičení. My se ale studentů chceme ptát, diskutovat s nimi, navádět je na nacházení řešení. Na trhu práce budou úspěšnější, když kromě přesných výpočtů dokáží přijít i s nějakým řešením, které pak úspěšně odůvodní a obhájí např. před vedením firmy.

• ***Má smysl zadávat semináry v každém předmětu?***
To je také problém. Stává se, že až ex post zjistíme, že studenti nemohou pracovat na diplomce a učit se na státnice, protože dodělávají několikátou seminární práci. Garanti předmětů by se měli na začátku semestru sejít a definovat, čemu se budou v následujícím půl roce věnovat. Než pracovat na několika seminárních pracích, je lepší pracovat třeba na ročníkových projektech. Proto je důležité komunikovat s vyučujícími napříč předměty.

• ***Posílíte propagaci směrem k uchazečům?***
Propagace tady byla také, ale je potřeba ji přesně zacílit. V momentě, kdy budeme vědět, kam jdeme, jakou skupinu chceme oslovit, potom se snáze dělá celá propagace. Pokud chceme naplnit první ročníky, musíme se věnovat naší prezentaci na středních školách tak, aby o nás věděli. Mimochodem, naší nejlepší reklamou je spokojený absolvent, takový „chodící banner". Co jsme ho tady naučili, je mu ku prospěchu. Naše cílená reklama ale musí být vedena jazykem náctiletých, kteří by mohli být našimi studenty. Zjistili jsme, že mladí lidé s námi už velmi špatně komunikují přes e-maily. Už si je tolik neposílají, mnohdy neumí ani napsat e-mail tak, jak my jej očekáváme. V kontaktu jsou jen přes sociální sítě a jsou schopni si velmi rychle posílat zprávy. Také k informacím se nechtějí příliš proklikávat a to nejdůležitější chtějí mít na horních pozicích, hned na očích.

• ***Fakulta má nyní přibližně 1 700 studentů. Nejvíce je bakalářů, následují magistři. Jak je to s doktorandy?***
Samozřejmě, že bychom byli rádi, kdyby jich bylo více. S doktorandy máme velmi úzké, dalo by se říci až rodinné vztahy. Na nich stojí vědecký výkon fakult, to nám už teď ukazuje západní svět. Doktorand má mít prostor pro vědeckou práci, měl by být zapojený do výzkumu a měli bychom ho motivovat k dokončení disertační práce.

• ***Doteď tomu tak nebylo?***
Ne zcela. Doktorandi měli pocit, že stojí na té nejnižší úrovni. Dostávají takzvaně tu nejhorší práci. Oni by ale měli být partnery ve vědeckých týmech a společně se zkušenějšími kolegy posouvat vědu na daném pracovišti dopředu.

• ***Zmínil jste rodinné prostředí. To je výhoda vaší fakulty, ne?***
Když si to srovnáte s jinými fakultami, kde je třeba deset tisíc studentů, v takovémto prostředí nemůžete cítit jakoukoliv blízkost. Jste jen číslo v seznamu. A díky GDPR nemáte ani jméno, nikdo ani neví, jestli jste muž nebo žena. Na škole s velkým množstvím studentů se může líbit snad jen úplným sólistům. Pokud ale chcete více spolupracovat, diskutovat, upřednostňujete rodinné prostředí. My vhodné prostředí studentům poskytnout chceme, ale zase je nechceme vodit za ručičku. Budou zkrátka součástí velké fakultní rodiny. Tím se odlišujeme.

MOJE PŘEDSTAVA JE, ŽE BY STUDENTI NECHODILI NA BRIGÁDU, KDE ROVNAJÍ ZBOŽÍ DO REGÁLŮ, ALE ŽE BY DOCHÁZELI TŘEBA DVA DNY V TÝDNU PO DOBU PŮL ROKU NA NĚJAKOU PRAXI. TAKTO ZÍSKAJÍ VĚTŠÍ VHLED DO PROBLEMATIKY.

• ***Vybral jste si do týmu čtyři ženy. Byl to záměr?***
Ne, došlo k tomu shodou náhod. Vždycky se snažím oklopovat lidmi, kteří něco umí. Tohle jsem praktikoval i ve skautu. Chci mít v týmu spolupracovníky, kteří dané oblasti rozumí lépe než já. Snažím se najít lidi, kterým budu věřit a budu mít u nich jistotu, že umí věci lépe a bude nám spolupráce dobře fungovat. Pro mě je důležité, aby proděkan pro studium a pedagogickou činnost uměl komunikovat se studenty. Proto jsem si vybral docentku Jitku Komárkovou, která se studenty umí hovořit a vždy hledá řešení typu win-win.
Proděkanka pro vědu a tvůrčí činnost nemá být nejlepším vědcem na fakultě. Je to manažerská pozice, ve které musíte mít dostatečné kompetence a kontakty, abyste byli schopni domlouvat spolupráce na úrovni vědeckých rad a řídit habilitační procesy. Renáta Myšková, emeritní děkanka naší fakulty, má v tomto směru velké zkušenosti. Proděkankou pro vnější vztahy a rozvoj je právnička Jana Janderová, která umí perfektně anglicky, má jasnou představu o rozvoji fakulty a její internacionalizaci, je schopna nacházet partnery ke spolupráci v různých zemích. Proděkankou pro vnitřní rozvoj je Liběna Černohorská, dlouhodobě působí na fakultě a zná detailně jednotlivé procesy probíhající na fakultě. Všechny čtyři ženy mají vysokou erudici pro svou práci.

• ***Budete dál učit?***
Samozřejmě budu učit, a rád. Je to nezbytná součást mé práce. Nechci ztratit kontakt se studenty a také chci dál vést doktorandy. Chci se i zabývat vědou, a zároveň dělat pedagogiku. Vše budu dělat v takové míře, abych mohl zodpovědně plnit roli děkana fakulty. Na další tři roky jsem získal projekt GAČR. Zde dám přednost mladým kolegům, kteří výzkum dotáhnou.

• ***Pracujete na nové publikaci, která bude zase úspěšná za hranicemi?***
Právě vzniká nová kniha, tentokrát v češtině. Publikace, na kterých jsem dosud participoval, byly z oblasti veřejné ekonomie, neziskových organizací a veřejných služeb, chybělo téma veřejné volby. V českém prostředí tato problematika nebyla doposud takto podrobně zpracována. Na knize pracuji se špičkovými českými ekonomy a také kolegyněmi ze zahraničí. Před prázdninami by měla vyjít. Bude to jeden z mých splněných cílů.

TEXT: Věra Přibylová, FOTO: Adrián Zeiner

zleva:
doc. Ing. Jitka Komárková, Ph.D., proděkanka pro studium a pedagogickou činnost
doc. Ing. et Ing. Renáta Myšková, Ph.D., proděkanka pro vědu a tvůrčí činnost
doc. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. děkan
prof. Ing. Jiří Málek, DrSc. rektor
doc. Ing. Liběna Černohorská, Ph.D., proděkanka pro vnitřní záležitosti
JUDr. Jana Janderová, Ph.D., proděkanka pro vnější vztahy a rozvoj

Ten od Cimrmanů...

Z bakalářky je kniha o herci Miloni Čepelkovi

Málokdy se stane, aby bakalářská práce byla natolik úspěšná, že ji autor může vydat knižně. Když se to povede? Je z toho třeba knížka o jednom z cimrmanologů, herci a prozaikovi Miloni Čepelkovi. Autorka, absolventka Fakulty filozofické Martina Hlaváčková, je z Opočna, on vlastně také, i když se narodil v Pohoří a do šesti týdnů zde žil. Protože to má takhle napůl, vznikla kniha Opočeňák z Pohoří.

• ***Miloň Čepelka a Divadlo Járy Cimrmana – to je vlastně fenomén. Společně se Zdeňkem Svěrákem patří k posledním žijícím členům (tedy těm původním). Bylo jeho vyprávění úsměvné?***
Určitě ano. O vtipné momenty nebyla nouze. Nevím, jestli to tak vnímám jen já, ale humor pana Čepelky je jaksi mile ironický, poněkud břitký.

• ***Půlstoletí hereckého přátelství. Napadlo vás, že byste oslovila Zdeňka Svěráka, jak toho Opočeňáka vlastně vidí on sám?***
Napadlo mne to před lety v souvislosti s takzvanou metodou sněhové koule v orální historii. Bylo tam více osob, které bych teoreticky mohla oslovit za účelem získání dalších interview k bakalářské práci. Ale asi mi bylo příjemnější vsadit vše na jednu kartu. Ačkoliv si pana Svěráka velmi vážím a je mi sympatický.

• ***Kolega Svěrák řekl, že Miloň je spolehlivý jako hodinky Prim. Víte, jak to myslel?***
To se musím smát, pokud to tedy Zdeněk Svěrák myslel tak, jak vnímám spolehlivost primek já. Klasické primky jsou kouzelné, ale nenosím je, jsem líná natahovat a všude bych byla pozdě.

• ***A taky řekl, že je nejlepší v rolích vzdálených jeho charakteru. Často hrál ženy.***
Pan Čepelka k těm ženským rolím vždy hlásal: „...učitelem nebo chlapem, to já jsem, nebo jsem byl, tam není co hrát. Ale do tý ženský se musí člověk vmyslet...“

• ***Byla jste se na něj podívat v divadle?***
Podařilo se mi před lety vymámit i volňásky, takže jsem vyvedla do společnosti pražské kamarády. Pan Čepelka je milý, vlídný pán, klidný, ale i živelný, působí na mne vlastně dost podobně v osobním kontaktu, stejně jako v televizi, rádiu, divadle... On má tedy minimálně dvě tváře, které znám, a těmi jsou „dvorní šašek a komik“, a potom ten melancholický hloubavý typ. Je to u něj proměnlivé a také záleží, kde a jak vystupuje.

• ***Mezi Miloněm Čepelkou a vaší babičkou byla platonická láska. Ovlivnilo její vyprávění o něm některé pasáže v knize?***
Otázka je, jestli o té platonické lásce vůbec věděli oba (smích). Ale pokud jde o jejich přátelství, nemyslím si, že bych touto situací byla nějak ovlivněna. Jedině snad v tom smyslu, že jsem trochu cítila „komfortní zónu“ i přes silnou míru respektu. Například mi nedělalo takový problém pana Čepelku oslovit a později s ním komunikovat.

• ***Měla být bakalářka „předskokanem“ knihy?***
V období tvorby původního textu práce jsem měla myšlenky úplně jinde, takže vydání jakékoliv knihy tehdy spadalo do kategorie sci-fi a nejdivočejších snů. „Nakopnutí“ přišlo později a zvenčí.

PRO MĚ BYLO JEŠTĚ NÁROČNĚJŠÍ, ŽE SE JEDNALO O PRVNÍ VELKÝ ROZHOVOR, KTERÝ JSEM VEDLA. A ROVNOU S „VELKOU RYBOU“. NAŠTĚSTÍ PAN ČEPELKA BYL A STÁLE JE SKVĚLÝ VYPRAVĚČ.

• ***Jak vás napadlo psát právě o panu Čepelkovi?***
Je rodák ze stejného kraje jako já. Zajímala jsem se o orální historii a pan Čepelka byl jasnou volbou k oslovení. S myšlenkou publikovat text knižně přišel Ivo Říha z katedry literární kultury a slavistiky (dnes proděkan Fakulty filozofické). Ten byl zároveň oponentem bakalářské práce, takže měl text více v oku a viděl ho objektivněji.

• ***Opočeňák z Pohoří. Není to schizofrenní název?***
Pan Čepelka se narodil v Pohoří, ale od 6 týdnů věku žil v Opočně. To vnímá trochu silněji jako svůj domov, protože tam prožil celé dětství a mládí. Ale jelikož je to půl napůl a fakticky je z Pohoří, název jsme dali Opočeňák z Pohoří.

• ***Psala jste práci o někom, kdo sám píše texty. Měla jste velký respekt?***
Ano. Respekt jsem měla k panu Čepelkovi už předtím, než jsem ho oslovila. Při psaní práce se pak zájem soustředil trochu jiným směrem, hlavně to dopsat, což asi znají všichni studenti... (smích). Ale od chvíle, kdy jsme začali podnikat kroky k vydání knihy, respekt opět sílil. Tam už šlo o pocit větší zodpovědnosti. Člověk nechce zklamat.

• ***Jak to celé začalo?***
Poprvé jsme se sešli zhruba půl roku před samotným nahráváním. To bylo v restauraci u vína, a tam jsme si začali vyprávět. Nastínila jsem panu Čepelkovi svůj záměr, a on byl velmi sdílný, ale i zvídavý. Ptal se mne též na různé věci ohledně studia. Tušila jsem tedy, na co se připravit. Nahrávání pak bylo zcela spontánní. Prostě jsme si začali povídat a pan Čepelka mi odvyprávěl svůj životní příběh „v kostce“. Tam bylo zajímavé sledovat jeho asociace, jakým způsobem se jeho povídání větvilo. Na dalších setkáních jsme mluvili o konkrétních tématech, která mě zaujala a která mě zajímala vzhledem k tématu práce.

Martina Hlaváčková (*1990)

Pochází z Opočna pod Orlickými horami. Vystudovala obor Kulturní dějiny se zaměřením na Historicko-literární studia na Fakultě filozofické Univerzity Pardubice. Kniha Opočeňák z Pohoří je založena na textu její původní kvalifikační práce, jejíž obhajobou úspěšně završila svá studia. V současné době pracuje v Hradci Králové a žije v Opočně. Jejími zájmy jsou především literatura, umění, hudba, divadlo, fotografie. Ve volném čase ráda objevuje nová místa a vydává se do přírody.

Zleva Miloň Čepelka, autorka knihy Martina Hlaváčková a vedoucí její bakalářské práce Ivo Říha z Fakulty filozofické Univerzity Pardubice

Martina Hlaváčková
Opočeňák z Pohoří
Příběh Miloně Čepelky a jeho rodiště

Kniha Martiny Hlaváčkové je ohlédnutím za dětstvím a mládím básníka, textaře, rozhlasového redaktora a člena-zakladatele Divadla Járy Cimrmana – Miloně Čepelky. Příběh tohoto „Opočeňáka" narozeného roku 1936 v nedalekém Pohoří autorka zpracovala na základě záznamů rozhovorů, které s Miloněm Čepelkou vedla při přípravě své kvalifikační práce, obhájené na Univerzitě Pardubice. Pro účely této publikace byl celek původního textu výrazně upraven a v aktuální podobě protagonistou autorizován. Využití odborné metody orální historie doplněné o studium dostupných pramenů a literatury k dějinám Opočna, resp. Podorlicka v době od třicátých do šedesátých let 20. století umožnilo Martině Hlaváčkové vytvořit poutavý obraz formování jednoho pozoruhodného lidského a uměleckého osudu v sepětí s jeho rodným krajem.

Orální historie

Obraz lidské minulosti popsaný vlastními slovy. Jinak také práce s pamětníky. Ti vyprávějí životní příběhy a vzpomínají, hovoří o událostech, kterých byli svědky, a vrací se zpět do minulosti. Jedná se o výzkumnou metodu používanou ve společenských vědách. Zejména historii, sociologii, antropologii, politologii, gender studies. Metoda orální historie vznikla v USA kolem roku 1948 a její boom nastal v 60. letech. U nás se začíná rozvíjet až po roce 1989. V roce 2000 vzniklo Centrum orální historie jako součást Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR a v roce 2007 vznikla Česká asociace orální historie.

Miloň Čepelka ve hře Hospoda na Mýtince Žižkovského divadla Járy Cimrmana

• ***Kolikrát jste se sešli?***
Čistě nahrávací dny byly čtyři. Uskutečnily se v průběhu jednoho týdne. To ale neznamená, že jsme nahrávali 24 hodin sedm dní v týdnu. Mimo tyto dny byla další setkání.

• ***Vést rozhovor, umět naslouchat, dát prostor, neztratit se v myšlenkách, znovu se napojit, nepoučovat a nehodnotit. V čem je metoda orální historie a zpověď pamětníka náročná?***
Přesně v tom, co jste jmenovala. Jsou tam ještě různé další aspekty, některé mě minuly, jiné nikoliv. Jsem ráda, že nebylo nutné řešit silně traumatická či jinak citlivá témata, což není v orální historii nic výjimečného. Naopak jsem osobně vnímala genderové aspekty a věkový rozdíl, který mezi mnou a panem Čepelkou byl.

• ***Bylo těžké se naladit na stejnou vlnu?***
Zcela určitě, zvlášť když jsou na pořadu dne různé propastné rozdíly. Myslím, že řadu potíží, které souvisí s orální historií, lze překonat díky určité míře vcítění, empatie… Pro mě bylo ještě náročnější, že se jednalo o první velký rozhovor, který jsem vedla. A rovnou s „velkou rybou". Naštěstí pan Čepelka byl a stále je skvělý vypravěč, vlastně jsem mnohdy měla problém do rozhovoru vstoupit, ale vůbec mi to nevadilo. Lepšího vypravěče bych si nemohla přát. Když není člověk úplný dřevo, dotkne se ho ta rozmluva na duši.

• ***Co jste musela vyškrtat, aby vznikla čtivá kniha?***
Zejména odbornou „omáčku" a věci podoby kvalifikační práce. Bylo nutné některé věci rozšířit či doplnit a aktualizovat. Úpravy a dílčí práce jednotlivých osob se překrývaly, jindy naopak časově těžce navazovaly, protože jsme byli všichni lapeni v pastích vlastních zaměstnání a projektů. Já už potom jen litovala grafiky a jazykového redaktora (smích).

• ***Kdo si s chutí knížku přečte?***
Ono je to téma velmi úzce zaměřené a zároveň má velký rozptyl. Jinými slovy, kniha nejvíce zaujme následující typ čtenáře: Historik-laik původem z Rychnovska se zájmem o literaturu, s chutí dozvědět se více o orální historii a v neposlední řadě s obří láskou k panu Čepelkovi či Divadlu Járy Cimrmana. Ale čtenář asi nemusí nutně splňovat všechna daná kritéria (smích).

MYSLÍM, ŽE PRÁVĚ TA NEVYHRANĚNOST JE PRO MĚ V POSLEDNÍCH LETECH TYPICKÁ. TO MI MOŽNÁ DALO TO VYSOKOŠKOLSKÉ STUDIUM. ČLOVĚK JE VÍCE PŘÍSTUPNÝ I JINÝM VĚCEM, NENÍ TAK UZAVŘENÝ VE SVÉ BUBLINĚ.

• ***Jakou knížku si ráda přečtete vy?***
To je typ srdcervoucí otázky (smích). Je toho moc. Záleží na náladě a konkrétním rozpoložení. V poslední době jsem si znovu oblíbila poezii, pozoruhodné je japonské haiku. A pak už od střední školy tíhnu k autorům jako Gellner, Hrabě, Krchovský, Ginsberg, Kerouac, Bukowski. Myslela jsem, že mě to věkem opustí, ale zatím se nestalo. Pokud chcete jediný tip na knihu, doporučuji provokativní komiks Ovoce poznání, vydaný v roce 2018 nakladatelstvím Paseka. Určitě musím zmínit taky svou posedlost poezií v hudebních textech. Jelikož u hudby je pro mne dost podstatná kvalita textů. A hudba mě provází, i když není čas či možnost číst. Jinak mám oblíbené autory jak mezi klasiky, stejně tak v současné literatuře. Myslím, že právě ta nevyhraněnost je pro mě v posledních letech typická. To mi možná dalo to vysokoškolské studium. Člověk je více přístupný i jiným věcem, není tak uzavřený ve své bublině.

TEXT: Věra Přibylová/FOTO: archiv Martiny Hlaváčkové a archiv Žižkovského divadla Járy Cimrmana

Ing. Jarmila Zbořilová (*1957)

Vystudovala ekonomiku a řízení na tehdy ještě Vysoké škole chemicko-technologické v Pardubicích (dnes Univerzita Pardubice). Pracovala jako ekonomka ve výzkumném ústavu, ekonomická náměstkyně v divadle, asistentka poslance v Poslanecké sněmovně ČR, tajemnice a ekonomická náměstkyně v orchestru. Devět let stála v čele Komorní filharmonie Pardubice. Profesní dráhu ukončila v prosinci roku 2019.

TEXT: Věra Přibylová/FOTO: Michal Jeřáb

Dobrý manažer je i psycholog, říká EXŠÉFKA pardubické filharmonie

Její srdeční záležitostí je skupina Queen. Rodinné hudební neděle ale v lásce neměla. Cestu k hudbě si nakonec našla přes zpívání. Profesí ekonomka devět let stála v čele Komorní filharmonie Pardubice. Slyšela tisíc koncertů, přivítala statisíce posluchačů. Absolventka naší univerzity Jarmila Zbořilová nedávno skončila svou kariéru a dalším studentům i absolventům radí: „Dělejte jen takovou práci, kam chodíte rádi. Nesmíte trávit život tam, kde vás to netěší."

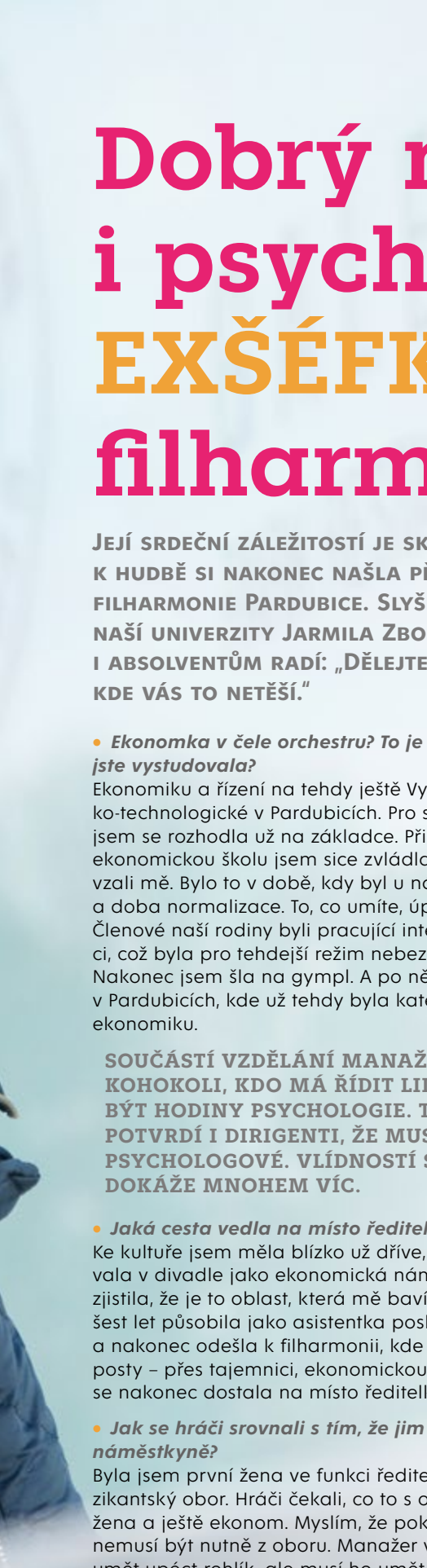

• ***Ekonomka v čele orchestru? To je neobvyklé, jaký obor jste vystudovala?***
Ekonomiku a řízení na tehdy ještě Vysoké škole chemicko-technologické v Pardubicích. Pro studium ekonomiky jsem se rozhodla už na základce. Přijímačky na střední ekonomickou školu jsem sice zvládla na výbornou, ale nevzali mě. Bylo to v době, kdy byl u nás těžký komunismus a doba normalizace. To, co umíte, úplně tak nerozhoduje. Členové naší rodiny byli pracující inteligence a živnostníci, což byla pro tehdejší režim nebezpečná kombinace. Nakonec jsem šla na gympl. A po něm na vysokou školu v Pardubicích, kde už tehdy byla katedra zaměřená na ekonomiku.

SOUČÁSTÍ VZDĚLÁNÍ MANAŽERŮ NEBO KOHOKOLI, KDO MÁ ŘÍDIT LIDI, BY MĚLY BÝT HODINY PSYCHOLOGIE. TO VÁM POTVRDÍ I DIRIGENTI, ŽE MUSÍ BÝT DOBŘÍ PSYCHOLOGOVÉ. VLÍDNOSTÍ SE MNOHDY DOKÁŽE MNOHEM VÍC.

• ***Jaká cesta vedla na místo ředitelky filharmonie?***
Ke kultuře jsem měla blízko už dříve, šest let jsem pracovala v divadle jako ekonomická náměstkyně. Tam jsem zjistila, že je to oblast, která mě baví a zajímá. Poté jsem šest let působila jako asistentka poslance ve sněmovně a nakonec odešla k filharmonii, kde jsem prošla různými posty – přes tajemnici, ekonomickou náměstkyni až jsem se nakonec dostala na místo ředitelky.

• ***Jak se hráči srovnali s tím, že jim šéfuje ekonomická náměstkyně?***
Byla jsem první žena ve funkci ředitele a navíc mimo muzikantský obor. Hráči čekali, co to s orchestrem udělá – ta žena a ještě ekonom. Myslím, že pokud je manažer dobrý, nemusí být nutně z oboru. Manažer v pekárně nemusí umět upéct rohlík, ale musí ho umět prodat. To stejné platí v hudbě. Manažer musí prodat koncert.

• ***Splnila jste, co jste chtěla?***
Já doufám, že se mi splnilo to hlavní, představa, s jakou jsem se o místo ucházela. Vždycky jsem věděla, že v Pardubicích je filharmonie, a proto jsem chtěla, aby to povědomí o ní měla i veřejnost. A to se mi snad povedlo. Když jsem se s hráči v prosinci loučila, první fagotista Pavel Merta si sepsal rozlučkový projev. Tím mě dostal.

• ***Co v něm řekl?***
Že jsem filharmonii vyvedla z izolace. Jestli to tak vnímá byť jediný hráč, jsem opravdu šťastná. Přesně o to mi šlo. Aby filharmonii vzalo za „svou", jako nedílnou součást kultury ve městě a v regionu, co nejvíc obyvatel všech věkových skupin. Aby o ní jednak věděli a hlavně na koncerty chtěli přijít. Aby její hudba nebyla jen záležitost uzavřené skupiny abonentů. Proto jsme nehráli jen v sále, ale vyrazili s hudbou na Pernštýnské náměstí, do arény, hráli jsme v obchodním centru, na zámku, ve školách, ale i třeba v letištním hangáru nebo v krematoriu.

MUSÍME PRACOVAT TAK, ABYCHOM MĚLI TAKÉ ČAS NA TO UŽÍT SI POŘÁDNĚ ŽIVOT. NEPROMARŇUJTE HO TAM, KDE NEJSTE ŠŤASTNÍ, KDYŽ CÍTÍTE, ŽE NĚKDE TO MŮŽE BÝT LEPŠÍ. STEJNÉ JE TO I SE STUDIEM.

• ***Kolik lidí chodí na koncerty?***
Nestačí, aby na koncert opakovaně v roce chodilo 1300 abonentů, i když jsme za ně velmi rádi. Je to pořád jen malá část obyvatel tak velkého města, jakým jsou Pardubice a příliš velké vynaložené veřejné prostředky. Když na konci roku vykazujeme, že naše koncerty v Pardubicích a v regionu slyšelo přes 40 tisíc lidí, je to pěkné číslo a je z něj zřejmé, že to už zdaleka nebyli jen abonenti. K tomu je ovšem nutné vytvořit daleko širší repertoárovou nabídku, občas i mimo oblast hudby klasické. Takže hrát muzikál, filmovou hudbu, swing, šanson, pop...

• ***Nenarazili jste u hráčů na odpor?***
Na počátku to u některých vyvolalo negativní reakci, že mají například s Východočeským divadlem Pardubice hrát My Fair Lady. Kvůli tomuto žánru do orchestru přece nešli. Já je vcelku chápala, protože kdyby chtěli hrát v muzikálovém orchestru, půjdou dělat konkurz do hudebního divadla v Karlíně. Ale oni ho dělali sem, a chtěli hrát Mozarta a Haydna.

• ***V oblasti muzikálu je My Fair Lady špička.***
To zcela nepochybně. Kdyby věděli, že o čtyři roky později budou doprovázet The Plastic People of the Universe, tak by rádi hráli My Fair lady (smích). Takže jsme začali s muzikálem, pokračovali filmovou hudbou, sestavovali programy a hráli jakýkoliv žánr. Dokonce folk i bigbít 60. let. Podstatné je, že orchestr musí vše zahrát kvalitně a stylově dobře. Nemá smysl se pouštět do swingu, když z té hudby nakonec „nevyleze". Navíc posluchač musí mít pocit, že to hráče baví.

• ***Což asi samozřejmě všechny nebaví. Nebo?***
Hráči se začnou dělit do několika skupin – někomu se tento styl líbí, a hraje ho rád, někomu vyloženě nevadí, ale umí se tvářit, že ho to baví. A u těch, které to ukrutně nudí, to nesmí být poznat. Říkala jsem jim: „Váš úsměv na pódiu je majetkem filharmonie a je součástí vašeho výkonu. Lidi musí mít pocit, že jste tam pro ně a že jste připraveni se pro ně rozdat." Tohle byla občas dřina. Mezi hráči jsou opravdu muzikanti, kteří uznávají jen klasickou hudbu, a jiná pro ně není dostatečně kvalitní.

CHTĚLA JSEM SE TEDY ROZLOUČIT V DOBĚ, KDY JE ORCHESTR STABILIZOVANÝ A FUNGUJE. MÁM V NĚM LIDI OPRAVDU RÁDA, JE FAJN ODEJÍT, NEŽ SI ZAČNEME LÉZT NA NERVY. TA DOBA BY TOTIŽ ZÁKONITĚ PŘIŠLA.

• ***Jaký je věkový průměr hráčů?***
Přirozenou cestou došlo v poslední době ke generační výměně, takže orchestr docela razantně omládl. Nejmladší hráčce je myslím 27 let.

• ***Který koncert vás takzvaně dostal?***
Je to těžká otázka, protože mi hlavou proletí spousta koncertů a mohla bych jich jmenovat několik. Silný koncert jsem zažila ve vesnici, jejíž název si ani nepamatuju. Byl pro děti na prvním stupni základní školy. Protože to byla malotřídka, v budově sídlila i mateřská školka. Hned jsem věděla, že tam určitě budou i děti v punčocháčích. Tenkrát jelo hrát šest členů filharmonie. Na lavičkách ve třídě seděly starší děti a vepředu na žíněnkách děti z mateřinky. V těch punčocháčích a s prsty v puse.

• ***Co jste jim hráli?***
Byla to filmová hudba. Program byl natolik přizpůsobivý, že se dal modifikovat pro malé děti i pro středoškoláky. Zazněla i hudba od Ennio Morriconeho z filmu Misie. Je to nádherná melodie. Najednou se otevřely dveře a do třídy vešla kuchařka v bílém mundúru, zrovna asi dělala knedlíky, protože byla celá od mouky. Stála mezi těmi dveřmi a poslouchala jímavou melodii. Přitom ji tekly slzy. V tu chvíli jsem si říkala: „Není tohle ten smysl mé práce? Aby hudba takto působila?" Co někde v Rudolfinu, kde sedí šedé moudré hlavy, pozorně sledují a pak tleskají, protože současný autor je jejich kamarád. V té škole to byl silný zážitek.

• ***Nic silnějšího už nikdy nebylo?***
Samozřejmě že ano. Z druhé části spektra například megakoncert Americké requiem v pardubické hokejové aréně k desátému výročí útoku na Světové obchodní centrum v New Yorku. Hudbu jsme sestavili z requiem od různých autorů a z různých období s tím, že lidská bolest způsobená teroristickými útoky nezná hranice zeměpisné ani časové. Tenkrát bylo na podiu přes dvě stě lidí. Hráli Requiem od Verdiho, Dvořáka... byla to úžasná síla. Někteří lidé mi říkali, že jim tak bušilo srdce, že se báli o své zdraví. Bylo to velmi emotivní. Schválně jmenuji tyhle dva koncerty – jeden byl obří akcí pro šest tisíc lidí, druhý komorní koncert pro prcky v mateřské školce. Ale byly další a další koncerty. Ročně tak sto dvacet.

• ***Za devět let jste slyšela tisíc koncertů?***
U naprosté většiny koncertů jsem se snažila být. Když se pak totiž hodnotí v umělecké radě, abych také věděla, o čem se mluví. Za dobu svého ředitelování jsem opravdu byla u tisícovky koncertů.

• ***Kdo hodnotí koncert?***
Ředitel má poradní orgán, uměleckou radu orchestru. Tvoří ji devět lidí – šéfdirigent, koncertní mistr, jeho zástupce, dramaturg a volení hráči. Řeší se dramaturgie, hostující umělci, umělecká stránka koncertů. Tady se ovšem pohybujeme v objektivně neměřitelném prostředí. Jeden řekne, zdálo se mi, že tahle hráčská skupina neměla svůj den, nebylo to úplně ono. Druhý zásadně nesouhlasí.

• ***Ale kdo to určí, kde je pravda?***
Když řeknete hráči, že udělal chybu, někteří to uznají s tím, že dnes jim to nesedlo. Někdo řekne: no a co, jsme jen lidi. To je fakt, ale špatný tón u hráče je stejná chyba, jako kdyby vám účetní špatně spočítala výplatu. Taky je jenom člověk. Jenže o její chybě by se žádná diskuse nepřipouštěla. Hodnotí se také celkové zajištění koncertu, organizační věci, návštěvnost. Rozebírá se, co který koncert může orchestru přinést i do budoucna, při nižší návštěvnosti se hledají důvody a způsoby, jak tomu napříště předejít.

• ***Jaká je práce s bohémy?***
Umělecká duše je zvláštní. Vědci vyzkoumali, že ve šroubovici DNA umělců je cosi, co lidi, kteří nejsou umělci, nemají. Mohl by to být prý talent. Ale zase jim tam něco chybí. Tím je podle mě mnohdy snížené vnímání dalších souvislostí a použitelnost v normálním životě.

• ***Role manažera, je role psychologa. Bylo tomu tak i v orchestru?***
Součástí vzdělání manažerů nebo kohokoli, kdo má řídit lidi, by měly být hodiny psychologie. To vám potvrdí i dirigenti, že musí být dobří psychologové. Vlídností se mnohdy dokáže mnohem víc. Uplatňovat jen čistý manažerismus je cesta do hrobu, důležité je používat selský rozum. Lidé se musí cítit dobře, pokud se tak necítí, je to na výkonu znát. Funguje to všude, ale umělci jsou ještě citlivější.

NAJEDNOU SE OTEVŘELY DVEŘE A DO TŘÍDY VEŠLA KUCHAŘKA V BÍLÉM MUNDÚRU, ZROVNA ASI DĚLALA KNEDLÍKY, PROTOŽE BYLA CELÁ OD MOUKY. STÁLA MEZI TĚMI DVEŘMI A POSLOUCHALA JÍMAVOU MELODII. PŘITOM JI TEKLY SLZY. V TU CHVÍLI JSEM SI ŘÍKALA: „NENÍ TOHLE TEN SMYSL MÉ PRÁCE? ABY HUDBA TAKTO PŮSOBILA?“

• ***Hrála jste vy sama na hudební nástroj?***
Ano. Odmalička mě rodiče vedli ke hře na klavír. Je ale pravda, že jsem na něj nehrála úplně ráda. Tedy to, co jsem hrát musela. Písničky mě bavily. Pamatuji si nedělní odpoledne, kdy tatínek hrál na flétnu, maminka na housle a já na klavír. Takto ve mně rodiče spolehlivě budovali odpor ke klasické hudbě (smích). Cestu k ní jsem si našla vlastně přes zpívání. Už jako malá holka v mateřské školce jsem zpívala roli ježibaby v Šípkové Růžence. Aktivně jsem pak zpívala až do 35 let a končila jsem ve Vysokoškolském uměleckém souboru Pardubice. Dnes vím, jak dobře bylo, že jsem u klavíru získala velmi dobrý hudební základ.

• ***Co posloucháte?***
Já „zamrzla“ už na vysoké škole u skupiny Queen. Nebýt jí, tak vůbec nevystuduju (smích). Můj tatínek to nikdy nemohl pochopit. Mnohokrát musel jít ztlumit hudbu do mého pokoje. Nechápal, jak se můžu něco naučit a já mu naopak vysvětlovala, že v tom tichu nic do hlavy nedostanu. Fredie to je moje srdeční záležitost, z domácí scény Dan Bárta.

• ***Kolikrát jste viděla Bohemian Rhapsody?***
Asi čtyřikrát.

• ***Loni jste se s orchestrem přesunuli kvůli rekonstrukci Domy hudby do auly Univerzity Pardubice. Je to jiné prostředí?***
To rozhodně. Aulu přitom navrhoval stejný architekt jako Sukovu síň v Domě hudby. Ale na univerzitě je lépe změřená akustika a v každém místě je stejná. V Sukově síni tomu tak není. V aule nás sice limituje velikost podia, můžeme hrát jen v základním obsazení 36 hráčů a třeba klavírní koncert nepřichází v úvahu. Cítím se tu ale skvěle. Komunikace s lidmi je výborná a máme velmi dobré vztahy. Do Domu hudby by se mi vlastně nechtělo vůbec vracet.

• ***Proč? Špatné vzpomínky?***
Jako šéfka Vysokoškolského uměleckého souboru jsem musela chodit předkládat každý program každého koncertu a vysvětlovat nějakému soudruhovi, že Rybova mše musí opravdu končit amen. V textu koled jsme dogmaticky vyškrtávali Ježíška a přejmenovávali ho na panáčka. Dodnes si pamatuji, jaká to byla kancelář. Ten dům je pro mě poznamenaný účelem, pro který byl stavěn. Pořád to z něj cítím, nemám ho ráda. Vím, že ani tahle rekonstrukce to pro mě nezmění, ani po ní to nebude prostředí, jaké bych si pro orchestr přála. Na univerzitě vnímám mladé studenty a přívětivou atmosféru.

• ***Na univerzitě pravidelně hrajete k výročí 17. listopadu 89. Loni jste se tu také loučila.***
Loučila. Hráli jsme tu myslím už podevatenácté. Ty koncerty jsou vždycky moc fajn, ale to je už tím, proč vlastně jsou. Ten důvod je pěkný. Od hráčů jsem dostala obrovskou kytici jmelí. A jako speciální dárek mi zahráli Morriconeho. Myslela jsem si, že dokážu odejít bez slz, ale tohle jsem opravdu nedala.

• ***Silné loučení?***
První šéfdirigent orchestru Libor Pešek, jeden z nejmoudřejších lidí, které znám, mi vždycky říkal: **„Holčičko, je potřeba odejít dřív, než ti řeknou.“** Chtěla jsem se tedy rozloučit v době, kdy je orchestr stabilizovaný a funguje. Mám v něm lidi opravdu ráda, je fajn odejít, než si začneme lézt na nervy. Ta doba by totiž zákonitě přišla. Devět let není závratně dlouhý čas, ale doba se posouvá k činnostem, které mi přijdou pořád víc a víc nesmyslné. Na to přemýšlení, co by měl orchestr dělat pro lidi, zůstává pořád méně a méně času. Řešíte GDPR, registraci něčeho někam a další byrokratické záležitosti. Mám malého vnoučka, starou maminku, bezva manžela a skvělou celou rodinu. Tam teď vidím smysl života.

• ***Jakou radu byste poslala mladší generaci?***
Poselství se tomu říká? Dělejte jen takovou práci, kam chodíte rádi. Nesmíte trávit život tam, kde vás to netěší. Neměli bychom žít jen proto, abychom pracovali. Musíme pracovat tak, abychom měli také čas na to užít si pořádně život. Nepromarňujte ho tam, kde nejste šťastní, když cítíte, že někde to může být lepší. Stejné je to i se studiem. To by vás mělo bavit. Vystudovat něco, co vás nenaplňuje, s vyhlídkou, že byste se tím dále měli živit, je hloupost.

• ***Zvládnete si teď užít koncert bez vnitřních připomínek?***
Těším se, až budu chodit na koncerty a nebudu jim muset šéfovat. Nebudu muset nikoho vítat, řešit problémy kolem orchestru. Proč se na podiu někdo tváří, jak se tváří, proč tenhle má lakovky, jak kdyby přišel z pole, proč tomuhle manželka nevyžehlila frak. Proč je v sále zima nebo vedro, proč zase někomu zvoní mobil… Teď mi to bude úplně jedno. Když jsem skončila ve funkci ekonomického náměstka v divadle, ještě dlouho poté mi trvalo, než jsem vypnula. V hlavě jsem si při každém sledování hry počítala, kolik asi stála výprava, kostýmy, jestli se to vyplatilo. Nechci sledovat práci svého nástupce – je jím renomovaný varhaník Pavel Svoboda. Přeju mu, aby to pro něj bylo hezké životní období. A nechci vědět, co se v orchestru děje. Prostě jsem jej odevzdala, toto byl pro mě vymezený čas a mé svědomí je čisté. Udělala jsem maximum, co jsem uměla.

Univerzitní knihovna nově nabídne novou službu

Přesně 218 725 publikací, z toho 40 193 závěrečných prací a 5 786 uživatelů s platnou registrací. Tato čísla z konce roku 2019 vystihují nejlépe Univerzitní knihovnu. Další číslo ukazuje, jak moc knihovnu studenti využívají. „Největší návštěvnost kopíruje vždy začátek akademického roku. Rekordním byl loni hned druhý den zimního semestru, kdy k nám přišlo 500 lidí," říká vedoucí knihovny Blanka Jankovská.

Zaměstnanci knihovny vybírají a nakupují nové knihy z odborných nakladatelství pečlivě a s ohledem na studenty a jejich obory. Některé získávají také darem od pedagogických pracovníků. Aktuálně největší přírůstek v podobě 3 tisíců svazků našel místo v 1. podlaží knihovny. „Profesor historie Vídeňské univerzity Karl Vocelka daroval v září Fakultě filozofické a jejím prostřednictvím Univerzitní knihovně svou rozsáhlou knihovnu. Jedná se o katalogy z výstav, knihy, sborníky i časopisy v několika světových jazycích, pokrývajících dějiny, filozofii, sociologii, umění, architekturu a další obory," říká Blanka Jankovská.

218 725 PUBLIKACÍ

Kromě papírových i elektronických materiálů ke studiu si mohou studenti v budově dobít své mobilní telefony a využít další moderní služby.

„Během letního semestru zavedeme v testovacím režimu novou službu – objednávání knih. Každý uživatel si bude moci objednat až pět knih a vyzvednout si je už následujícího den od objednávky," popisuje Blanka Jankovská. S obávanými citacemi studentům pomáhají semináře a konzultace k závěrečným pracím. K dispozici mají moderní skenery, publikace z jiných knihoven nebo dokonce statistiky – 100 nejzajímavějších a nejpůjčovanějších titulů přímo na stránkách knihovny.

40 193 ZÁVĚREČNÝCH PRACÍ

Větší prostor ke studiu nabídne knihovna již v tomto roce. **„Přebudovali jsme velkou počítačovou učebnu v 1. patře na skupinovou studovnu. Přibude také další skener s moderní CCD technologií snímání,"** dodává Blanka Jankovská.

Wiki klub připraví studenty i na psaní závěrečné práce

Nenajdete tam jedinou reklamu, naopak chybu můžete opravit jediným kliknutím myši. Také naše univerzita se už vloni přidala k dalším čtyřem Wiki klubům v České republice a připojila se k aktivitám programu „Studenti píší Wikipedii". Díky klubu se mohou studenti a zaměstnanci podílet na tvorbě kvalitního obsahu této nejpopulárnější online encyklopedie na světě. Klub je navíc otevřený i zájemcům mimo univerzitu.

„Každý, skutečně každý, může kliknout na tlačítko »Editovat« a opravit chybu, kterou vidí, třeba i jen prostý překlep. Mnoho lidí překvapuje, že jimi provedená změna se projeví okamžitě," popisuje Ing. Petr Urbanec z Fakulty ekonomicko-správní (FES). Studenti si volí téma článků zejména podle svých zájmů a s finální podobou pomáhají vyučující i dlouholetí experti na Wikipedii. „Všechny tyto nabyté dovednosti studenti mohou ocenit později, při zpracování svých bakalářských či diplomových prací. A nakonec, pro některé studenty se editování Wikipedie může stát jejich vášní a koníčkem," upřesňuje Petr Urbanec.

Studenti díky tvorbě obsahu a prací se zdroji získají víc i do pracovního života. Zejména v zahraničí se v posledních letech vedle stáží klade důraz na dobrovolnickou činnost. Články na Wikipedii mohou být zároveň alternativou seminárních textů v rámci odborných předmětů a práce studentů tak neskončí v šuplíku. **„Student zpracuje zadané téma jako encyklopedický článek na Wikipedii. Upevní si tak nejen své odborné znalosti, ale posílí také své dovednosti v oblasti zpracování kvalitní rešerše, práce se zdroji, naučí se stručně, ale zároveň výstižně formulovat informace a získá zpětnou vazbu nejen od svého vyučujícího, ale od široké komunity,"** dodává Petr Urbanec.

Příznivci Wiki klubu se schází každou druhou středu v prostorách univerzitní knihovny a na jeho organizaci se podílí Petr Urbanec (FES) a Attila Béla Pató z Filozofické fakulty. Setkání jsou otevřená i zahraničním studentům, kteří potřebují komunikovat v angličtině.

TEXT: Anna Sedláková

Unikátní knihovnu Centra pro etiku najdete na univerzitě

Málokdo ví, že je v České republice jediná svého druhu. Funguje od roku 2017 a její vybavenost rok od roku narůstá. V knihovně Centra pro etiku si můžou studenti i veřejnost vybrat mezi téměř 5 000 různými cizojazyčnými, ale také českými tituly.

„Řekl bych, že nejčastěji si badatelé půjčují publikace z období antické filozofie a 20. století, těch máme také v knihovně nejvíce. Nejpůjčovanější autor je Platón," říká Attila Pató z katedry filosofie.
Zejména pro své čerstvě vydané novinky od nejvýznamnějších mezinárodních badatelů a zaměření na otázku etiky je knihovna unikátní. **„Do etiky patří vlastně celý svět. Vše má svou etickou otázku. Může tak být spojena s filozofickými disciplínami, epistemologií, ale také s historií a klasickými populárními autory,"** doplňuje Attila Pató. Knihovna tedy neslouží pouze studentům filozofických oborů, ale dotýká se mnoha dalších. Badatelé a studenti tady najdou knihy historické, politologické, antropologické, teologické, psychologické i lingvistické. Vedle publikací nechybí ani ty nejznámější mezinárodní etické časopisy, zázemí pro badatelskou činnost nebo skener. Řada studijních míst s počítači je především určena pro studenty Univerzity Pardubice, kteří knihovnu mohou využívat i jako studovnu.
„Etika je v dnešním světě obzvlášť důležitá a čtení filozofie pomáhá, abychom nezkazili svět. Základní etická otázka je ‚proč by člověk neměl škodit druhým'", uzavírá Attila Pató. Mezi další činnosti mezinárodního Centra pro etiku jako studium hodnoty člověka patří pořádání pravidelných seminářů, konferencí, a dokonce podcast. Knihovnu najdete v přízemí budovy G v kampusu univerzity.

NEJPŮJČOVANĚJŠÍ FILOZOFICKÝ AUTOR JE PLATÓN

Vyspat se do růžova

Představte si, že jdete spát v osm večer. Vzbudíte se za čtyři hodiny a jdete k sousedům na návštěvu. Pobavíte se s nimi, a po třech hodinách se vrátíte do postele. A zase spíte. Naši předci si ještě v 18. století spánek rozdělovali na dvě části. Spát osm hodin v kuse je až zvykem moderní doby. A není to moc, nebo naopak málo? K zamyšlení nad spánkem a jeho kvalitou vybízí 21. březen, v tento den se totiž slaví Den zdravého spánku.

Krátká i dlouhá doba spánku se může dříve nebo později projevit na našem organismu. Spánek je totiž nezbytný pro udržení tělesného a duševního zdraví. Má pro organismus ochranný charakter. **„Uléháme-li vždy ve stejnou dobu a pravidelně se ráno ve stejnou dobu budíme, podpoříme tím fyzickou i psychickou pohodu. Naopak nepravidelný spánek prodlužuje čas potřebný pro usnutí, jsme více ospalí během dne a máme nižší úroveň fyzické aktivity,"** říká Hana Ochtinská z Fakulty zdravotnických studií Univerzity Pardubice.

Předci spali nadvakrát

Zajímavé je srovnání potřeby spánku s našimi předky. Ti spali přerušovaným spánkem, který byl dělen do dvou bloků. Chodili spát kolem osmé hodiny večer nebo dvě hodiny po setmění a přibližně po čtyřech hodinách se probudili. Další dvě hodiny trávili aktivně, četli si, povídali si ostatními, modlili se, snědli malou svačinku a znovu ulehli do postele a spali až do rána. **„Výsledný čas spánku dosahoval též osm hodin. Za rozdílem, jaký spánkový vzorec měli předci a jaký máme my, je např. modernizace osvětlení v domácnostech i v ulicích měst,"** uvádí Hana Ochtinská.

Během života se potřeba spánku mění. Dospělý člověk si svou potřebu spánku vybírá najednou, většinou v noci, kdy dochází ke střídání hlubokého spánku s neklidným spánkem, který je doprovázen sny. **„Zdravý novorozenec spí až 20 hodin denně a spánek je rozdělen do několika etap, které jsou podmíněny pocity hladu. Až šedesát procent jeho spánku tvoří tzv. neklidný spánek, čímž se dostává častěji do stavu bdění či úplného probuzení,"** říká Mgr. Petra Růžičková z Katedry ošetřovatelství Fakulty zdravotnických studií.

Pokud je noční spánek „nejzdravější", co přináší lidskému tělu odpolední „šlofík"? Odborníci se v názorech na něj rozcházejí. Podle některých je přínosné, když si na 30 minut odpočineme a načerpáme nové síly. Delší spánek může naopak škodit a vystavujeme se zdravotní rizikům.

Pravidla spánkové hygieny

Pro zdravý spánek existuje řada doporučení, mluvíme o tzv. spánkové hygieně. Definována je několika body. Hana Ochtinská doporučuje od pozdního odpoledne nepít energetické, kofeinové nápoje jako je káva, černý nebo zelený čaj, protože nás povzbuzují a ruší spánek. Vynechat bychom měli i alkohol, neboť zhoršuje kvalitu spánku a neměli bychom kouřit, protože nikotin povzbuzuje. K večeři, nejpozději 3 – 4 hodiny před ulehnutím, si dát raději něco lehkého a již neřešit důležitá témata, která mohou vyvolat stres. Raději si dopřát lehkou procházku po večeři. V místnosti určené ke spánku minimalizovat hluk, osvětlení a zajistit teplotu prostředí do 20°C. Postel používat pouze k sexuálnímu životu a ke spánku, a to na nezbytně nutnou dobu. Důležité je uléhat a vstávat každý den ve stejnou dobu.

A usínat je dobré i s knihou. Asi půlhodina před spaním by měla být relaxační. Je prokázáno, že čtení pohádek před spaním má blahodárný účinek na psychiku dítěte. **„Uspokojuje jeho emoční potřeby a podporuje citové pouto mezi dítětem a dospělým. Pohádka před spaním dítě uklidňuje, zlepšuje soustředění, zvlášť u dětí s poruchou pozornosti a soustředění. Čtení či vyprávění pohádek navodí u dítěte zdravý spánek,"** vyzdvihuje pozitiva čtení knížek Petra Růžičková. Kromě čtení pohádek je vhodná také tichá hudba nebo zpěv.

TEXT: Věra Přibylová

Kolik hodin spíme?

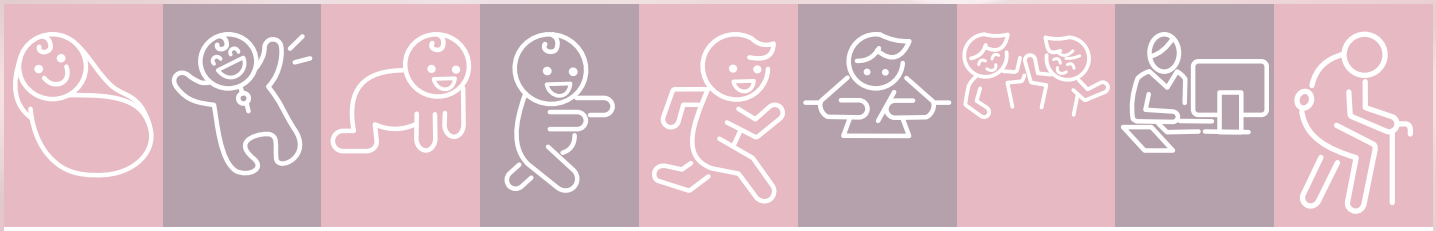

Novorozenec: 20 hodin	Dvouměsíční kojenec: 16-18 hodin	Dítě 6 měsíců: 10 hodin v noci/spánek dopoledne a odpoledne	Dítě 1 rok: 10 hodin v noci/krátký spánek dopoledne a odpoledne nebo 2-3 hodiny odpoledne	Předškolák: 10 hodin v noci/kratší odpolední spánek	Školák: 10 hodin	Adolescent: 8 hodin	Dospělý: 6-8 hodin	Senior: 6 a méně hodin

Co rádi čtete?

Eva Hlaváčková

odborná asistentka na Fakultě zdravotnických studií

Čtu velmi ráda, nejraději mám knihy tištěné. Knihy ráda kupuju, dávám i dostávám jako dárek. Máme jich doma plno a jsou všude – i v kuchyni. Můj sen je mít doma knihovnu, jako bývá na zámcích. Mezi posledními knihami, které mě velmi oslovily, byly: Hana od Aleny Mornštajnové; Selský baroko, Rybí krev a Dešťová hůl od Jiřího Hájíčka; Marie a Magdaleny od Lenky Horňákové – Civade; Žítkovské bohyně od Kateřiny Tučkové; Labyrint pohybu od Renaty Červenkové a Pavla Koláře; Umění zahálky od Ulricha Schnabela; Psychosomatická prvouka od Radkina Honzáka.
Ráda se vracím k Povídkám Zdeňka Svěráka, k titulům od Radkina Honzáka, k Labyrintu pohybu od Renaty Červenkové a Pavla Koláře, ke Klinické psychologii od Bohumily Baštecké a čas od času ke knize Pod toskánským sluncem od Frances Mayesové. S vnoučaty k českým pohádkám a k literatuře pro děti.

Blanka Jankovská

vedoucí Univerzitní knihovny

Mám ráda fantasy. Je to výborný žánr na odreagování. Takže momentálně dočítám trilogii Bohatýr od Juraje Červenáka. Jsem typ, co čte knihy jen jednou. Možná s jednou výjimkou. Poslední kontinent od Terryho Pratchetta. Smála jsem se u ní nahlas poprvé i podruhé.

Anežka Matyášová

studentka Fakulty filozofické

Nejraději čtu to, co není povinná literatura k nějakému předmětu. Poslední dočtená kniha je Narcis a Goldmund, dostala jsem ji jako dárek a je to opravdu krásný příběh. Před začátkem semestru jsem ještě stihla přečíst Žítkovské bohyně a Tatéra z Osvětimi, to jsem přečetla, jak se říká jedním dechem. Nyní mám rozečteno Flesh and Stone. Nemám vyhraněný vkus, když jde o knihy, ráda se vracím k autorům jako Coelho, Fulghum, Chesterton, Čapek a Hemingway.

Tomáš Wágner

profesor na Fakultě chemicko-technologické

Zajímají mne spíše reálná fakta jako životopisy, příběhy a dokumenty. Obecně literatura faktu. Momentálně čtu román Historie včel autorky Maja Lunde. Líčí první skromný pokus člověka o zkrocení včel, přes běžné průmyslové zemědělství až do budoucnosti, kde už včely vymřely. Součástí jsou tři příběhy o vztazích mezi rodiči a dětmi a o lidské zranitelnosti.

Jan Merta

student Fakulty elektrotechniky a informatiky

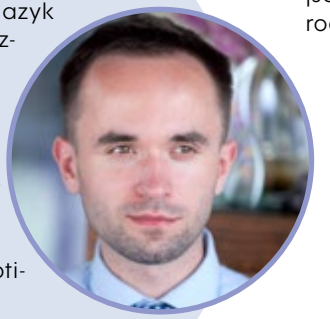

Právě čtu čtvrtý díl Stopařova průvodce od Douglase Adamse. Moc se mi líbí její hravý jazyk a hlavně její třeskutě vtipná a bláznivě střelená zápletka a už ted' vím, že se k této sérii budu také v budoucnosti rád vracet. Knížka, ke které se rád vracím, vypráví příhody ze života svérázného vědce Richarda Feynmana, která se jmenuje To nemyslíte vážně, pane Feynmane. Vždy mě dokáže namotivovat, poučit a rozesmát.

Ivo Říha

proděkan pro vnitřní záležitosti a rozvoj Fakulty filozofické

Už od dob vysokoškolského studia je mou největší čtenářskou láskou česká próza druhé poloviny 19. století (Karolina Světlá, Karel V. Rais atd.). Ovšem vracet se k těm krásným objemným románům je při plném pracovním vytížení na univerzitě dost obtížné. Takže moje návraty častěji směřují spíš k poezii (tam už na 19. století tolik nelpím a posouvám se blíž k současnosti – mezi stálými oblíbenci mám třeba Pavla Zajíčka). Jako možná nejvýraznější zážitek poslední doby ale vnímám dílo jiné, zahraniční provenience: povídkový soubor Manuál pro uklízečky Lucii Berlinové, „nejlepší americké spisovatelky, o které jste nikdy neslyšeli" (jak stojí v nakladatelské anotaci); v překladu Martiny Knápkové tuto knihu loni vydalo nakladatelství Argo. Další původně zahraniční novinkou, kterou jsem si v uplynulých týdnech dopřál, byla próza slovinského autora Alojze Rebuly Nokturno pro Přímoří (nakl. Protimluv, 2019); nádherně ji přeložil Aleš Kozár, můj kolega z katedry literární kultury a slavistiky naší Fakulty filozofické.

Ondřej Smolík

student Fakulty ekonomicko-správní

Upřímně čtu různě, ale k žádné knize jsem se vyloženě nikdy nevracel. V tuto chvíli mám rozečtených 21 lekcí pro 21. století od prof. Hareriho a knihu Bohatý táta, chudý táta od R. Kiyosakiho. Obecně ale rád čtu beletrii a mým cílem je přečíst všechny knihy, ze kterých jsme si na střední škole mohli tvořit náš „maturitní kánon" k maturitě z českého jazyka.
Kdybych měl vybrat 5 oblíbených knih, budou to: Sophiina volba, Obraz Doryana Graye, Bible, Jméno růže a Labyrint světa a ráj srdce. Mohl bych přidat další, ale zase aby to nebylo moc dlouhé.

Vilém Skopal

student Fakulty filozofické

Obecně rád čtu beletrii podněcující fantazii, protože si díky tomu odpočinu od každodennosti. Nebaví mě tedy moc realismus, ale spíše žánry fantasy a v poslední době kosmický horor a tzv. weird fiction. V poslední době jsem přečetl tuto knihu – S. T. Joshi (ed.): Černá křídla Cthulhu 4, je to sbírka povídek inspirovaná životem a dílem H. P. Lovecrafta. Dílo H. P. Lovecrafta mě neustále přitahuje jednak svou podmanivostí a imaginativností, jednak kvůli strhujícímu propletení s realitou, kdy si čtenář říká, že vše, o čem čte, je uvěřitelné, a v neposlední řadě kvůli tomu, že tento autor dokázal vytvořit svoji vlastní realitu překrývající se s tou naší. Čtenář v jeho díle nalezne propojení jak míst a postav, tak motivů, a vše dohromady tvoří kaleidoskop uvěřitelného hororového fantaskna.

Tomáš Zálabský

odborný asistent na Fakultě elektrotechniky a informatiky

Jelikož mým nejoblíbenějším žánrem jsou historické romány, tak i poslední knížka, kterou jsem přečetl, je z této oblasti. Jedná se o závěrečný díl trilogie od Kena Folleta – Ohnivý sloup. Příběh je zasazený do anglického městečka Kingsbridge, kde se odehrává souboj mocných panovníků i jejich nepostradatelných pomocníků, příběh plný intrik, vražd a zrady, ale také lásky, přátelství a naděje. O trochu více do historie a do trochu jiné oblasti je zasazen i děj mé asi nejoblíbenější a pro mě velmi inspirativní knihy Egypťan Sinuhet finského spisovatele Miky Waltariho. Ačkoli se román odehrává v dávné minulosti, lze v ději najít prvky, které jsou nesmrtelné a důmyslně se prolínají s dnešní dobou. Autor tuto publikaci psal během druhé světové války, která jej velmi ovlivnila a pozoruhodnou formou se odráží v celém příběhu. Mika Waltari poukazuje na důležitost a víru v základní lidské hodnoty, jako jsou svoboda, tolerance, důvěra, přátelství a láska. Každopádně bych tuto knihu doporučil všem mladým lidem, kteří si právě utváří názory na okolní svět a vytváří svůj vlastní vnitřní žebříček mravních hodnot.

Tomáš Hřivnáč je nezařaditelný

Své grafiky a malby představuje do 24. března v Galerii Univerzity Pardubice. Jsou to zejména ženské křivky v nejrůznějších vypjatých, krkolomných či schoulených pózách. Výtvarník Tomáš Hřivnáč je solitérní umělec, mistr suché jehly, který se nechá inspirovat různými historickými epochami.

• ***Bylo téma žen ve vaší tvorbě přítomné už od počátku?***
To ne. Nejdříve jsem kreslil lodě. Poté v období „májovek" indiány na koních, a to ve mně probudilo zájem o figury koní a různých jiných, třeba kočkovitých šelem. Zabýval jsem se akčními motivy. Dalo by se říci, že témata, která mě zajímala v dětství, mě přivedla k figurální tvorbě. V ní se ale také snažím vyjádřit i emoční záležitosti. I když je figura statická, snažím se do ní promítnout napětí a myšlenku, není to jen o tělesnosti.

• ***Ztvárňujete také muže?***
Není to zas tak vzácné, jak by se mohlo zdát. Dělám často „ex libris" na zakázku, téma podle přání zákazníka – sběratele. Na ně kreslím někdy i muže, například řecké bohy a jiné postavy z řecké mytologie či lukostřelce, jindy se objeví svatý Jiří, Tři mušketýři a tak podobně.

• ***Pracujete s živými modely, nebo kreslíte spíš zpaměti?***
Na výstavě jsou tři obrazy, které jsem tvořil na přání podle konkrétních žen. Jinak to je ale všechno moje představivost. Pomáhá mi, že pravidelně chodím na figurální kreslení k paní Antonové, žákyni Emila Filly. Tam naberu mnoho inspirace.

• ***Chodí se někdo také zdokonalovat k vám?***
Občas dělám workshopy, například v Galerii Kotelna v Říčanech nebo v Národním technickém muzeu, kde jsem nedávno ukazoval, jak tisknu grafiku. Zájemci si to mohli také vyzkoušet.

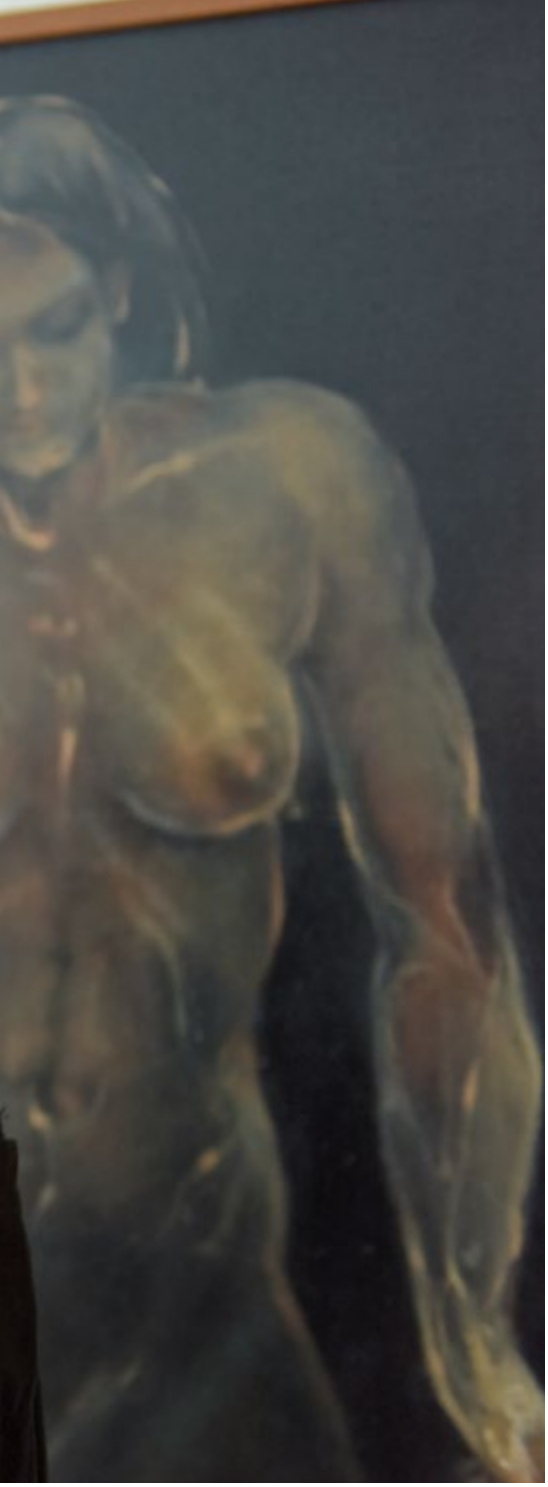

• ***Za grafický list „Flamenco I." jste získal první cenu na mezinárodním bienále grafiky ve Xàtiva ve Španělsku. Proč právě tenhle tanec a jak jste k němu dostal?***
Na cyklu jsem začal pracovat v roce 2008, kdy jsem byl na malířském sympoziu s Galerií La Femme v Andalusii. Nejvíce mě tam během pobytu upoutali, kromě krajiny, právě muzikanti a tanečnice flamenca. Mám rád etno a folklor, takže reálné setkání s flamencem mě hodně inspirovalo a začal jsem tvořit. Teď mám vytvořeno osm grafických listů a stále budu pokračovat.

• ***Jak dlouho vám trvá namalovat obraz?***
To záleží na tom, jak je velký. Když dělám ex libris, který je velký jako dlaň, tak mi to trvá i s vytištěním při stokusovém nákladu minimálně týden. Některá díla jsou hotová za relativně krátkou dobu, to znamená například za měsíc, ale to není příliš obvyklé. Raději se na obrazy dívám s časovým odstupem, a pak je dotvářím. V minulosti se mi například stalo, že jsem byl s výtvorem spokojený, myslel jsem si, že je dílo hotové, ale po čase jsem ho z galerií zase stáhnul. Někdy se k němu vrátím i po půl roce.

• ***Vyšla vám nějaká publikace?***
Ano, loni v květnu vyšla moje první publikace k mým šedesátým narozeninám. Mapuje retrospektivně moji grafickou tvorbu od jejích počátků až po současnost. Je tam i samostatná kapitola zaměřená na ex libris, dále pak kresba a malba. Doprovodný text vytvořil Karel Žižkovský a závěr napsal Radan Wagner.

• ***Musíte mít nějaký impuls k tomu, abyste začal tvořit?***
Ano, jinak to nejde. Já si neřeknu, že jdu malovat, ono si „to" řekne samo. Mám štěstí, že je práce pro mě zároveň koníčkem, takže nepotřebuji motor.

• ***Jak jste se k umění dostal?***
Myslím, že s tím se člověk narodí, odmalička jsem si kreslil. Šel jsem ve šlépějích svého otce. Nejdříve jsem studoval Střední uměleckou-průmyslovou školu v Praze – obor konstrukce a tvorba nábytku a interiéru. Po vojně jsem pracoval skoro deset let jako projektant, ale samozřejmě jsem průběžně maloval a vznikaly moje první grafiky.

TEXT: Věra Přibylová/FOTO: Adrián Zeiner

Rozvojový projekt STROP zlepší prostředí na univerzitě

Tlak na provázanost a vylepšení akademického prostředí na českých vysokých školách se zejména v posledních letech podstatně zvýšil. A právě k tomu by měl od nového roku výrazně přispět rozvojový HR projekt STROP. Na univerzitě potrvá dva roky a přinese pozitivní změny zejména akademikům.

Nejprve vznikne analýza současného stavu, která poslouží ke zjištění problémových míst ve vnitřním systému univerzity. **„Kultivace vztahů na univerzitě je nikdy nekončící proces, na kterém je stále co zlepšovat. Nyní chceme provést pomyslnou „inventuru", celoplošné dotazníkové šetření, v jehož rámci bude mít každý možnost vyjádřit svůj názor a navrhnout zlepšení tam, kde je to účelné,"** upřesňuje Petr Vorel, prorektor pro vědu a tvůrčí činnost.

Tato data následně pomůžou k sestavení akčního plánu a na konci proběhne žádost o přidělení certifikátu „HR Award." Ten uděluje Evropská komise výzkumným institucím, které doloží implementaci strategie The Human Resources Strategy for Researchers, vycházející z principů Charty a Kodexu. **„Získáním ceny se více otevíráme zemím s demokratickými principy. Je to významný signál i pro zahraniční kolegy, se kterými chceme spolupracovat, že se na pardubické univerzitě setkají se srozumitelným a vstřícným prostředím. A pochopitelně se jedná také o závazek do budoucna. Cena HR Award se těžko získává, ale mnohem cennější je toto prestižní ocenění dlouhodobě udržet,"** vysvětluje Petr Vorel.

Pozitivní vývojové změny, které realizace a následné dosažení cílů projektu přinesou, se projeví ve zjednodušení administrativních činností, novém začlenění nastupujících pracovníků nebo podpoří mladé postdoktorandy. **„Jedním z cílů projektu je zjistit slabá místa a nedostatky systému a navrhnout řešení, která nejen vědcům a výzkumníkům, ale všem zaměstnancům naší univerzity zjednoduší rutinní pracovní úkony a nabídnou větší prostor pro osobní rozvoj,"** uzavírá prorektor.

TEXT: Anna Sedláková

Nejnovější knihy Vydavatelství Univerzity Pardubice

Od techniky po historii

Základy stavebního práva: Vnenk Petr

Metody překladu a transkulturní validace zahraničních nástrojů: Mandysová Petra

Protoindustriální společnost. Polulační chování a strategie venkovského obyvatelstva severovýchodních Čech v 18. a 19. století: Jirásková Nekvapil Šárka

Papír. Problémy s jeho výrobou a užitím: Milichovský Miloslav

Preference logistických služeb v dodavatelských systémech s rychloobrátkovými produkty: Branská Lenka, Paták Michal, Pecinová Zuzana

Barevné vidění. Kolorimetrie: Dohnal Miroslav

Teoretické základy procesů tvarování skla: Menčík Jaroslav

Jak se u nás podvádělo za monarchie i republiky: Jílková Marie, Macková Marie, Valová Eliška

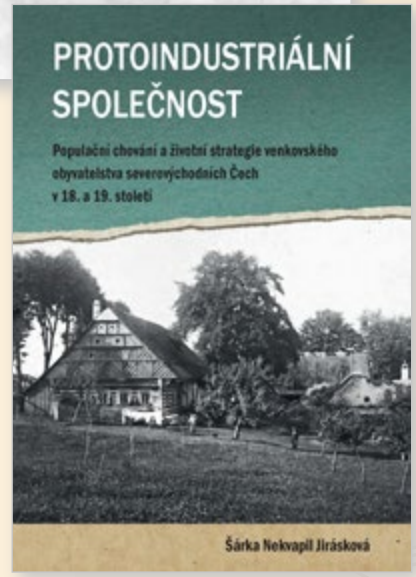

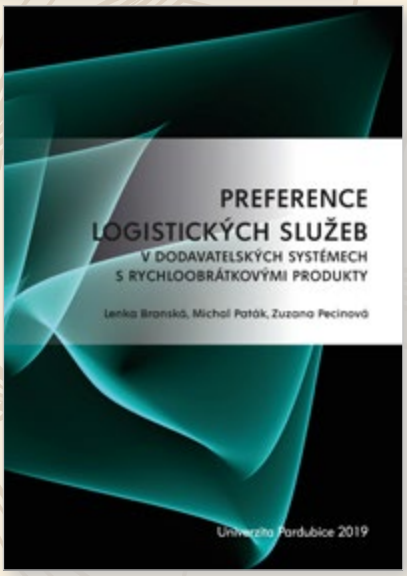

Univerzitní tričko za akční cenu seženeš na eshop.upce.cz